

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIX.

CELOVEC, PETEK, 2. MAREC 1984

ŠTEV. 9 (2164)

Slovinci v Italiji proti razdvajanju

Pred napovedanim začetkom razprave o globalnem zaščitnem zakonu za slovensko narodno skupnost v italijanskem parlamentu so Slovenci v Italiji zunanjemu ministru Andreottiju naslovili posebno spomenico. Andreotti je ob koncu svojega obiska v Jugoslaviji pred dvema tednoma zavzel stališče, da Slovencev v Italiji pri zakonski zaščiti ne gre obravnavati kot enoto, temveč ločeno po pokrajinah. To bi pomenilo hudo diskriminacijo za Slovence v videmski pokrajini, torej za beneške Slovence.

Enotna delegacija slovenskih organizacij je v spomenici protestirala proti takemu ločevanju, kajti „edina zgodovinska razlika med različnimi deli slovenske manjšine v Italiji izhaja iz dolžine trajanja časa asimilacije, ki so ji bili podvrženi“. Spomenica nadalje poudarja, da je za Slovence nesprejemljiva vsaka diskriminacija tistega dela slovenske narodne skupnosti, ki je bil doslej najmanj zaščiten.

Že pred tem pa je skupina beneških Slovencev med veliko avdienco slovenskih romarjev prosila papeža Janeza Pavla II. za pomoč pri uveljavljanju narodnostnih pravic. „Obstaja resna nevarnost, da bi nas z zakonom obsodili na iztrebljenje“, piše v spomenici, ki so jo beneški Slovenci predali papežu.

V Trstu pa je pred dnevi nekdanji župan Cecovini, glavar desničarske stranke Lista per Trieste, za katero so znane zveze s heimatdienstom, zahteval, da naj se slovenska manjšina enkrat za vselej prešteje. Tako kot desničarji v Italiji skušajo kovati kapital iz protimanjšinskega rovarjenja, Cecovini namreč spet hoče postati tržaški župan.

Večina proti ločevanju šolarjev

V čem so neprijavljeni otroci zapostavljeni? — Veliki stranki taktizirata

Obe veliki stranki v deželi, socialistična in ljudska, sta proti temu, da bi manjšinsko vprašanje vključili v volilni boj za deželnozborske volitve. Volitve bodo, kot je v sredo sporočil deželni glavar Wagner, 30. septembra letos. V vprašanju dvojezičnega šolstva pa se obe stranki vadita v taktiziranju. Obe hočeta tako rešitev, ki bo ustrezala „vsem prizadetim“ — torej tako slovenski narodni skupnosti kot tudi Haiderju in Feldnerju.

Na posvetu zaupnikov obeh osrednjih organizacij pretekli petek so vehementno nasprotovali šolskemu apartheidu. Resolucijo objavljamo na 2. str.

Na zasedanjih predsedstev sta obe stranki ta teden obravnavali vprašanje dvojezičnega šolstva. Diskusija o tem vprašanju je tako dosegla začasn višek.

Knafl: Večina proti ločevanju

Predsednik koroške ljudske stranke Stefan Knafl je v terek na tiskovni konferenci obrazložil, da je večina prizadetega prebivalstva proti ločevanju šolarjev. Hkrati pa je povedal, da bo ljudska stranka prepustila svojim članom odločitev, ali podpišejo Feldnerjev referendum ali ne. Sicer pa je referendum legitimno sredstvo direktne demokracije. Zavzel se je za sporazumno rešitev vprašanja, ki bo sprejemljiva za vse strani in poudaril, da se mora šola prilagajati potrebam življenja. Sicer pa bo ljudska stranka počakala na izid referenduma in nato na posebni konferenci, ki ji bo prisostvoval tudi Mock, določila svoje stališče: „Ko bomo videli, kolikšna je pripravljenost za spremembo.“ Tako Knafl, kot Leo Uster sta spet in spet poudarjala pravico staršev.

Glede toliko citiranega argumenta o zapostavljenosti neprijavljenih otrok se je Knafl najprej izgovarjal na starše, nato pa je dejal, da o tem ni raziskav in da on o tem vprašanju ne more soditi, ker je hodil v šolo drugje. Ni mogel potrditi, da bi bil

šolski uspeh teh šolarjev slabši.

Med vrsticami pa sta funkcionarja ljudske stranke vrgla v diskusijo tako imenovani Voukov model, ki na šolah z majhnim številom prijavljenih predvideva slovenski pouk po normalnem pouku. Za dovolj velike šole bi prišla v poštev delitev, kot jo že prakticirajo recimo v Velikovcu, Borovljah, Vrbi in Podkloštru, seveda pa je bilo med vrsticami slišati tudi možnost, da bi šole, kjer ni prijav (teh je sedaj 14), izvzeli iz območja dvojezičnega šolstva. Usterjeva varianta, da bi pouk slovenščine izvzeli iz redovanja, pa bržčas ni bila mišljena resno.

Wagner proti solo akciji SP

Tudi Wagner je v ponedeljek po seji strankinega predsedstva in v sredo na tiskovni konferenci ponovil svoje stališče, da je treba rešiti vprašanje skupno z vsemi prizadetimi. Sodil je, da referendum pri velikem delu prebivalstva ne zbuja veselja, vendar pa je zagovarjal previdnost za svojo stranko. Tako so socialisti sicer sprejeli stališče do referenduma, vendar ga ne bodo objavili. Wagner hoče preprečiti, da bi stranka „ostala sama v dežju“. Sicer pa so zvezni predsedniki strank pripravljene, da nadaljujejo „trenutno prekinjena pogajanja o šolskem vprašanju“. Datum za njihov sestanek bo določil kancler. K pogajanjem po Wagnerjevem mnenju ne bodo pritegnili Slovencev, škoda pa je, da niso v sosesvah. Videl je tudi možnost, da bi začel veljati šolski zakon iz leta 1959, če bi stranke priznale štetje iz leta 1976 kot ugotavljanje manjšine. Vendar se socialisti mislijo zoperstaviti vsakemu kvalitativnemu posegu v organiziranost šol.

V terek se je zvezni predsednik ljudske stranke Alois Mock sestal s kanclerjem Sinowtzem, da bi se z njim pogovoril o sestanku vseh strank. V ponedeljek se je v Celovcu zavzel za hitro reševanje tega vprašanja, seveda na osnovi tristrankarskega pakta in seveda v sporazumu z vsemi prizadetimi.

Slovenska lista za delavsko zbornico

„Zaupajmo v lastno moč!“ S tem geslom letos prvič nastopa slovenska lista pri volitvah v delavsko zbornico. Lista, ki je sad skupnih prizadevanj sindikalnih aktivistov okoli Narodnega sveta koroških Slovencev in

inicijativne skupine v Zvezi slovenskih organizacij, si je nadela ime „Koroška Solidarnost“. Lista bo pri volitvah v delavsko zbornico 8. in 9. aprila nastopila v volilnih skupinah delavcev in nameščencev. Glavna kandidatka pri nameščencih je Liza Hobel iz Sinče vasi, zaposlena pri podjetju Intrade, na drugem mestu pa je Walter Gutovnik iz Globasnice, ki dela v tovarni celuloze Obir. Delavsko listo vodi Gregor Krištof iz Šmihela, tiskar v Mohorjevi tiskarni in član obratnega sveta, drugi kandidat pa je Jožef Krasnik iz Zitare vasi, zaposlen pri IPH Zitara vas, kjer je tudi predsednik obratnega sveta.

Ta teden se je lista predstavila javnosti. Njeni predstavniki so novinarjem tolmačili program liste, ki je dosledno dvojezičen. Lista s svojim nastopom hoče še posebej opozoriti na

probleme slovenske narodne skupnosti na Koroškem, njena skrb pa velja seveda še posebej južni Koroški. Program je v nasprotju z drugimi listami nastal prav na Koroškem in se tako neposredno odziva na probleme v tem prostoru: na prednjačenje pri brezposelnih, na zapostavljenost obrobnih krajev, na interese delovnih ljudi za ustvarjanje delovnih mest npr. z regionalno pogodbo med sosednjimi regijami in seveda na potrebo dvojezičnosti tudi na delovnem mestu.

V nedeljo 4. marca 1984 gremo na

VI. zimski pohod „Arihova peč“

Zberemo se ob 10. uri pri Polancu na Čemernici nad Šentjakobom.

PREBERITE

na strani

- 2 Protesti proti šolskemu apartheidu
- 3 O novi številki „Die Brücke“
- 4 Nastop študentov glasbe v Tinjah
- 5 Iz Šentjakoba in okolice
- 8 Uspehi Wiegeleta in Erata
Za samostojno Glasbeno šolo
Borovlje: Proračun in kanalizacija

Ob mednarodnem dnevu žena

8. marec, mednarodni dan žena, je nastal v času, ko so bile svoboda, enakopravnost in mir nenehno ogroženi. Težnje po miru, enakopravnosti in svobodi pa vse od tedaj, tudi še v današnjem svetu, prežemajo demokratično misleče ženske po vseh petih kontinentih, zlasti v nekaterih nerazvityh deželah, kjer niso ogroženi le trije pojmi, temveč osnovni pogoji za življenje, dostojno človeka.

Kot vsa leta doslej Zveza slovenskih žena tudi letos ob dnevu žena posveča posebno pozornost konkretnim dogodkom naše narodne skupnosti. Zavedamo se, da je vsako prizadevanje za pravice žena in izboljšanje njihovega položaja neločljivo povezano z bojem za napredek in pravice celotnega naroda. Zato tudi pribijamo, da so zahteve po ločevanju šol, po ukinitvi in okrnjevanju slovenščine groba kršitev pravic narodne manjšine. Zaostritev, ki jo nacionalistični in protislovenski krogi s tem povzročajo v odnosih med obema narodoma, je v hudem nasprotju z demokracijo, enakopravnostjo in človekovimi pravicami. Taka politika

pomeni korak nazaj v čas, ko smo bili skupaj z drugimi narodi in demokratično mislečimi zatirani vsi.

Slovenske žene in matere se prizadevamo za upoštevanje materinskih tudi v predšolski vzgoji, medtem pa akcije za demontažo dvojezičnega šolstva z vsemi posledicami za otroke, učitelje, za celotno prebivalstvo merijo na nadaljnjo okrnitev tako že okrnjenega izobraževanja v obveznem šolstvu.

Slovenske žene, združene v Zvezi slovenskih žena, se neprestano in iskreno trudimo za demokratične in enakopravne odnose med večinskim in manjšinskim narodom. Zato pozivamo vse demokratične ženske organizacije v Avstriji, da v duhu mednarodnega ženskega praznika skupaj z nami zavrnejo nacionalistično zaostrovanje in nastopijo proti demontaži dvojezičnega šolstva.

To bo krepilo demokratične sile, bo krepilo tudi ugled Avstrije in bo pokazalo enotnost žena v borbi za napredek in za doseganje ciljev mednarodnega ženskega praznika.

Milena Gröblacher

Če bo šlo po utečeni poti

Množijo se glasovi proti šolskemu apartheidu. Ljudje pišejo pisma bralcev, organizacije sprejemajo resolucije in uspešno pobirajo podpise. Tudi Cerkev se je oglasila. Slovensko-nemški koordinacijski odbor krške škofije se je odločno postavil proti ločevanju „nemških“ in „slovenskih“ šolarjev.

Toda vzroka za evforijo še dolgo ni. Mehanizmi odločanja v strankah, ki so na oblasti, so taki, da upoštevajo javno mnenje šele, ko bi utegnili vplivati na volilne odločitve. Nič drugače ni v vprašanju spremembe sedanje šolske ureditve. Tudi tu stopajo načela in deklaracije v drugi plan, v prvem velja aritmetika oblasti.

Če bo šlo po utečeni poti (in za zdaj ne kaže, da ne bi, saj se nobena od velikih političnih sil v deželi ni postavila proti referendumu), bodo zakonske osnutke obravnavali v deželnem zboru. Dotlej pa bodo taktizirali in skušali najti tako rešitev, da bo volk sit in koza cela. V ustreznem odboru deželnega zbora bodo pazili, da zakon ne bi škodoval nobeni stran-

ki. Kajti osnovno soglasje je tu: vsi so za spremembo. Vprašanje bo le — če bo šlo po utečeni poti — kdo bo uspel modificirati zakonske osnutke bolj. Trostrankarski sporazum bo obveljal tudi v šolskem vprašanju. Slovincem pa bodo dejali: bodite veseli, da ureditve nismo še bolj poslabšali.

Če bo šlo po utečeni poti.

Na to pot pa lahko vplivamo: z ustvarjanjem javnega mnenja. Tudi s premišljeno taktiko, nikakor pa ne s paniko. Obe veliki stranki si pri volitvah prizadevata za glasove i na eni i na drugi strani, pri nemškonalcih in pri Slovincih. Z obeh strani jih dobivata. In to so lahko odločilni glasovi.

Če bomo prepričali Wagnerja in tudi Knafla, da s protislovenskim stališčem lahko na tej strani zgubita več glasov, kot jih lahko na drugi pridobita, bomo prišli velik korak naprej. Toda dotlej bo potrebno še precej trdega dela. Predvsem tudi med nemškojezičnim prebivalstvom, kajti tam je naša obetavna rezerva.

P.

DOBESEDNO

JG proti geto šolam

Kärntner Tageszeitung, 25. 2. 1984

Die Junge Generation Klagenfurt/Land sieht in diesen Bestrebungen (zur Einführung von getrennten Schulen — d. Red.) einen groben Verstoß gegen das Prinzip der Toleranz und die Gleichberechtigung der slowenischen Volksgruppe. In der Praxis würde es sich bei Realisierung dieser Vorschläge um die Errichtung von „Sonder“-Schulen handeln.

SLÖ za skupne šole

Kärntner Tageszeitung, 26. 2. 1984

Der SLÖ (Sozialistischer Lehrerverein Österreichs) vertritt einhellig die Auffassung, daß in der Frage des zweisprachigen Unterrichtes die gemeinsame Pflichtschule allen Anforderungen am besten gerecht wird. Er verurteilt die FP-Aktivitäten, die lediglich eine politische Aufhebung dieser Thematik darstellen. (...) „Der sozialistische Lehrerverein wird seine schulpolitischen Zielsetzungen und Bestrebungen auch künftighin zum Wohle aller Kärntner Kinder — ohne Unterschied der Sprachzugehörigkeit — ausrichten und verfolgen, wobei er sich entwicklungsbedingten Veränderungen oder Fortschritten nicht verschließen will“, meinte der Vorsitzende, Präsident Karl Kircher.

Eksperimenti s „schlußstrichom“

Reginald Vospernik v Kleine Zeitung, 25. 2. 1984

Mit der Forderung nach getrennten Schulen — später vielleicht auch nach getrennten Kirchen und anderen öffentlich zugänglichen Institutionen? — begibt sich der Kärntner Heimatdienst, im Gegensatz zu seiner vor der Fernsehöffentlichkeit im „Club 2“ im vergangenen September demonstrierten Versöhnungsbereitschaft, wieder auf den Weg hin zu jenem „Schlußstrich zwischen zwei Völkern“, den sein Vereinsorgan, der „Ruf der Heimat“, 1970 forderte und der bis heute von Dr. Feldner und Co. unwidersprochen geblieben ist. Die Geschichte, so hieß es damals, ziehe ihren Schlußstrich erst, wenn eines von zwei Völkern nicht mehr bestehe. Die Schule ist für solch ein zielbewusstes Schlußstrich-Experimentieren offensichtlich eine dankbare Kampfstätte. In einer Zeit, die nach integrierter Gesamtschule, nach Einbeziehung Behinderter ins Regelschulwesen, nach vielen anderen Gemeinsamkeiten strebt, will man jene, deren „Behinderung“ darin besteht, daß sie die zweite, historisch gesehen sogar die erste, Landessprache erlernen möchten, aussperren.

Enostranska politika

Vjesnik, Zagreb, 27. 2. 1984

Obisk (Craxija na Dunaju — ured.) je potrdil, da so odstranili edinstvene emocionalne zavore in da zdaj velja počakati na paket ukrepov, ki naj zagotovijo enakopravnost jezikov pred sodišči, avtonomno upravno sodišče, krajevne napise itd. Avstrija ni pripravljena na koncesije, če gre za Južno Tirolsko, kljub temu pa drug drugemu nočejo obrniti hrbta. (...) Ne dogaja se poredko, da nekatere države prakticirajo enostransko politiko v tem vprašanju (narodnih manjšin). Pri tem zelo odločno ščitijo lastno narodno manjšino v drugi državi, problemi pa nastanejo, če kdo isto zahteva od njih.

Uprimo se apartheidu!

Naslednja resolucija je bila sprejeta na zborovanju zaupnikov Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev ter dvojezičnih učiteljev v četrtek, 23. feb. 1984 v Celovcu.

Globoko zaskrbljeni zaradi ogroženosti nadaljnega obstoja slovenske narodne skupnosti na Koroškem apeliramo zaupniki, zbrani na zborovanju obeh slovenskih osrednjih organizacij, skupno z dvojezičnimi učitelji na vse, ki nosijo politično odgovornost na zvezni in deželni ravni, predvsem še zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja in zveznega kancera dr. Freda Sinowtza, da z vso odločnostjo zavrnejo zahteve FPÖ in Heimatdienta po odpravi sedanjega dvojezičnega šolstva in po uvedbi ločenih razredov, ki meri v

to, da bi bili potisnjeni slovenski otroci in geto šole. Od odgovornih pričakujemo, da storijo vse za ohranitev in izpopolnitev skupne dvojezične šole na južnem Koroškem.

Mnenja smo, da nihče v Avstriji, ki je demokratičnega mišljenja, ne more sprejeti uvedbe sistema apartheida, ki bi razdvajal prebivalstvo južne Koroške in za vedno onemogočil enakopravno in mirno sožitje obeh narodnih skupnosti.

Zato tudi pozivamo vse koroške deželane, da naj ne podprejo referendum KHD.

Izpričujemo svojo pripravljenost in odločnost, da se skupno z drugimi demokratičnimi silami v avstrijski družbi upremo vsem protizakonitim poskusom poslabšanja na področju manjšinskega šolstva in zadožujemo vodstvi obeh osrednjih organizacij, da se nadalje dosledno zavzemata za izpolnitev ustavnopravno zagotovljenih pravic, tudi pred mednarodnimi forumi.

Ponovno moramo opozoriti zvezno vlado in javnost na dejstvo, da člen 7 avstrijske državne pogodbe tudi 29 let po podpisu ni izpolnjen, in zahtevamo od zvezne vlade, da končno pristopi k celoviti rešitvi odprtih vprašanj člena 7 v resnih in enakopravnih pogovorih z našim zastopstvom.

„Aktivirajmo avstrijsko javnost!“

„Ustvariti moramo široko solidarnostno gibanje kakor smo ga že imeli v sedemdesetih letih“ pravijo člani Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju, ki se z apelom „Zoper apartheid v Avstriji“ obračajo na demokratično avstrijsko javnost. Študenti pozivajo avstrijsko zvezno vlado, naj izpolnjuje svoje obveznosti do slovenske narodne skupnosti, z zbiranjem podpisov za ta apel pa apelirajo tudi na poslance koroškega deželnega zbora naj se zoperstavijo predlogu FPÖ, ki zahteva ločevanje šolarjev po narodnosti.

V prvem tednu je podpisalo že približno sedemdeset pomembnih avstrijskih osebnosti, ki podpirajo „stremljenja manjšine po zboljšanju dvojezič-

negi pouka na podlagi enakopravnosti in skupne vzgoje vseh otrok neglede na socialno in narodnostno pokolenje“, kot je rečeno v apelu. Med temi prvopodpisniki so dunajski psiholog Erwin Ringel, bivši borec proti fašizmu Josef Hindels, nasledovalec nacionalsocialističnih zločincev Simon Wiesenthal, predsednik avstrijske visokošolske zveze Herbert Rainer, univerzitetni asistenti in profesorji iz Salzburga, Dunaja, Gradca in Celovca (Hans Haas, Erik Prunč, Erika Weinzierl, Wolfgang Holzinger), pisatelj Peter Handke in pisateljica Marie-Theres Kerschbaumer, kabaretist Lukas Resetarits, bivši predsednik koroškega deželnega zbora Josef Guttenbrunner, predstavnik Zveze demokra-

tičnih učiteljev Reinhard Sellner idr. Poleg tega je podpisalo tudi že nekaj sto drugih podpisnikov po vsej Avstriji. Akcija pa podpira sedaj tudi že Koroška mirovna iniciativa, prav tako pa se je pridružila temu pozivu tudi Socialistična mladina Avstrije na svojem minulem kongresu.

Tej številki Slovenskega vestnika je priložen apel KSŠŠ „Zoper apartheid v Avstriji“.

Podpisne akcije mater

Predsednikom koroških in avstrijskih parlamentarnih strank pa z odprtimi pismi pišejo tudi pliberške in druge matere z južne Koroške. V odprtem pismu pravijo pliberške matere med drugim: „Iz izkušnje vemo, da bi bila taka sprememba sklenjena samo v škodo slovenske narodne skupnosti“. Matere apelirajo na politike, da opustijo svoje namere spreminjati šolsko ureditev v škodo Slovencev, „takšna sprememba bi nasprotovala šolski vzgoji za narodno strpnost in mirno bodočnost“.

10 let KSŠ v Gradcu

Slovenski študentje v Gradcu bodo informirali graško javnost o trenutni šolski situaciji na Koroškem. V tem letu bodo slavili tudi desetletnico obstoja Kluba slovenskih študentov v Gradcu. To so člani novega odbora kluba povedali na svojem prvem obisku pri Zvezi slovenskih organizacij prejšnji teden. Delegacija, ki jo je vodil predsednik Toni Reichmann, je seznanila poslovodečega tajnika ZSO dr. Marjana Sturma, s pevskim, dramskim in drugim delovanjem kluba in se zavzela za še boljše stike med osrednjima organizacijama in študenti izven Koroške.

SJ: Nobenih centralnih šol za koroške Slovence!

Na nedavnem kongresu socialistične mladinske organizacije Socialistične Jugend (SJ) na Dunaju, kjer je dosedanji predsednik Josef Cap odstopil in so izvolili za novega predsednika Alfreda Gusenbauerja, so na predlog koroške SJ sprejeli tudi resolucijo proti ghetto-šolam. Objavljamo celotno resolucijo.

Nemškonalne sile, na čelu seveda s koroškim heimatdientom in svobodnjaškim desničarskim Haiderjem, so trenutno spet aktivni proti slovenski manjšini. Zahtevajo spremembo tačas veljavnega manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959 v smeri centralnih šol (= ghetto-šol).

Po zakonu iz l. 1959 je potrebna prijava k pouku slovensčine, pouk sam pa mora realizirati razredni učitelj v okviru normalnega pouka. Že to je močno skrčenje v primerjavi z uredbo iz leta 1945, ki je predvidevala na južnem Koroškem obvezno dvojezični pouk za vse. Kmalu po državni pogodbi 1955 pa se je aktiviral heimatdienst in je z grožnjo šolskih štrajkov uveljavil ureditev iz l. 1959.

Po ljudskem štetju 1981 se le še 14.000 Korošcev priznava k manjšini, asimilacijski pritisk pa bi se s centralnimi šolami še povečal.

Zato zahtevamo:

- * Vsi prizadeti na Koroškem naj se vsedejo za mizo in si prizadevajo za sprejemljivo ureditev v smislu dvojezičnosti.
- * Nobenih centralnih = ghetto šol, ker povzročajo izolacijo namesto integracije!
- * Izboljšanje dvojezičnega pouka (npr. učila, izobraževanje učiteljev) na osnovi enake in skupne vzgoje vseh otrok ne glede na socialno in narodnostno poreklo!
- * Vztrajanje pri načelu skupne vzgoje ki velja v Avstriji in se je pedagoško obnesel, ne glede na spol, veroizpoved, narodnostno in socialno pripadnost!
- * Izpolnitev vseh pravic koroških Slovencev, zagotovljenih z državno pogodbo!
- * Prepoved članstva socialistov pri KHD!

Davčne utaje in „navadni“ kriminal

Ko je pred letom dni skočil med policijskim zasliševanjem obdolženec skozi okno policijskega urada (bil je menda kriv tatvine v vrednosti 50.000 šilingov), je bil ta samomor avstrijskemu tisku vreden pičlih deset vrstic, približno takole so napisali: obdolženec je uvidel svoj brezizhodni položaj in si je sodil sam! — Podobne vesti so zapisali še pred komaj dvema mesecema o celi seriji voznikov, ki so si po izgubi vozniškega dovoljenja vzeli življenje: „sami kavža“ bi na Zilji rekli; če ne bi bil vozil pijan, bi lahko še živel. Čeprav je ravno v teh primerih šlo za materialno existenco posameznika, saj je v svojem poklicu nujno potreboval avto oz. vozniško dovoljenje.

Pred dvema tednoma se je obesil neki nižjeavstrijski podjetnik, katerega so osumili, da dolguje državi kar deset milijonov davčnih šilingov. Zato so pri njemu ukazali

izvesti hišno preiskavo, pri kateri je očitno izgubil živce in si vzel življenje. V avstrijskem tisku je zato nastala prava hajka na finančnega ministra Salcherja, kot da bi bil on osebno izustil smrtno obsodbo: Menda so uradniki davčne službe (Cankar bi jih imenoval „dacarje“) daleč prekoračili svoje kompetence in izvajali na podjetnika takšen pritisk, da ni videl več drugega izhoda kot pot v smrt.

Kdor je kdajkoli imel opravka s policijo ali drugimi organi eksekutive, si nedvomno lahko predstavlja in ve, da zasliševanje in hišnih preiskav prav gotovo ne opravljajo z žametnimi rokavicami. Tudi v tem primeru dacarji niso bili po božna jagnjeta. Ze Shakespeare je

govoril o „the insolence of office“ (o objestnosti oblasti), na dnevnem redu je skoraj v vsaki državi. Upati je, da bo minister Salcher držal svojo obljubo in strogo ukrepal, če se bodo potrdile obdolitve finančnih uradnikov.

Zlasti je zanimivo, zakaj se razvija naenkrat takšno ogorčenje na državne oblasti, ko bi bilo to ogorčenje na mestu tudi ob drugih primerih; ali je življenje majhnega tatu, v nemščini bi rekli „Henddieb“, manj vredno kot življenje podjetnika, ki je zakrivil „samo“ davčni prestopok v višini desetih milijonov šilingov? Ali pa gre — kar pride resnici verjetno najbolj blizu — tem ljudem za še večja davčna darila podjetnikom, kot jih

tako in tako že imajo? Kajti ogorčenje in teatralična žalost funkcionarjev trgovske in gospodarske zbornice na odprtem grobu je bila samo politična poteza: šlo je v bistvu za kampanjo za opravičevanje davčnih prekrškov podjetnikov.

Delavci ali nameščenci nimajo nobenih možnosti, da bi pri davkih varčevali ali ogoljufali državo: Od meзде oz. plače jim avtomatično odtegnejo velik del njihovega trdo zasluženega denarja. Vrh tega so davki na mezdo ter davki na večjo vrednost daleč najvišji dohodki države. To pa je gospodom podjetnikom še premalo: tragični primer na Nižjem Avstrijskem brutalno izkoriščajo za maksimiranje profita. Sicer bi namreč moralo ta-

Mirovno zborovanje sindikatov treh dežel v Ljubljani

Prihodnjo nedeljo, 11. marca, bo v Ljubljani veliko zborovanje za mir, razorožitev in sožitje, ki se ga bodo udeležile številne sindikalne delegacije iz Koroške, Furlanije-Julijske krajine in Slovenije. Na tem shodu sindikalistov iz prostora Alpe-Jadran bo med drugim govoril tudi predsednik koroških sindikatov Erwin Frühbauer. Koroška je dobila dodeljen kontingent 300 udeležencev, vendar v javnosti doslej ni bilo nobenega poziva za udeležbo na tem zborovanju. Prijaviti se je bilo treba do minulega ponedeljka, vendar je dotlej bilo menda prijavljenih šele sto udeležencev.

Okoli zborovanja se je medtem na Koroškem razvil političen konflikt, ki nikakor ne dela časti geslu zborovanja: za mir, razorožitev in sožitje. Skupina slovenskih sindikalistov, ki formalno seveda niso združeni v frakcijo v sindikalni zvezi, je hotela sodelovati na tem shodu in organizirati tudi poseben avtobus, vendar je tajnik sindikatov Gerhard Hausenblas odklonil sprejetje v koroški sindikalni kontingent. „Zame ni slovenskih sindikalistov“, je izjavil, temu mnenju pa se je pridružil tudi Frühbauer.

Avtobus na mirovno zborovanje

Koroška solidarnost poziva slovenske sindikaliste k udeležbi na mirovnem zborovanju sindikalistov treh dežel v nedeljo 11. marca 1984 v Ljubljani.

Vozni red avtobusa: 6.00 KGZ Pliberk, 6.15 Juena, 6.30 Posojilnica Dobrla vas, 6.40 IPH Žitara vas, 7.30 Celovec (Mohorjeva), 7.45 Mlečnik, Kožentavra.

Prijave do 7. marca sprejemajo: Jože Krasnik (IPH — 0 42 37 / 25 25), Peter Wieser (Slovenski vestnik — 0 42 22 / 54 0 42), Vinko Kušej (Naš tednik — 0 42 22 / 51 25 28), Janko Oitzl (Zveza slovenskih zadrug — 0 42 22 / 51 23 65) in Hanzl Tomažič (Nedelja — 0 42 22 / 54 5 87).

Voznja je brezplačna, število je omejeno na 50 slovenskih sindikalistov. **Pogoj je članstvo pri sindikatu!**

Kako je s sožitjem?

„Zame ni slovenskih sindikalistov.“ Ta izjava tajnika deželne sindikalne vodstva, ki jo je prevzel tudi njegov predsednik Erwin Frühbauer, je svojevrsten škandal. Ali hočeta zanikati, da so na Koroškem Slovenci, ki so hkrati člani sindikatov? Ali pa mislita, da morajo slovenski sindikalisti z vstopom v sindikat odložiti svojo narodnost?

Po tej logiki ne sme biti socialističnih in krščanskih in komunističnih sindikalistov.

Svojevrsten škandal je tudi postopek pri organiziranju udeležencev za mirovno zborovanje sindikatov treh dežel v Ljubljani. Takorekoč tajno so jih zbrali. Geslo tega shoda „za mir, razorožitev in sožitje“ očitno ni prodrla na Koroško. Treba bo poskrbeti za to. P. W.

ko ogorčenje in taka žalost veljati ob vsakem prekršku državnih oblasti proti morebitnim in resničnim kriminalcem.

Kljub temu si imata finančni minister in socialno-liberalna vlada sama pripisovati, da je sploh tako daleč prišlo: če bi strožje in predvsem že mnogo prej ukrepale proti davčnim kriminalcem, v javnosti ne bi mogel nastati vtis, da so davčni prekrški zgolj kavalirski delikt, marveč čisto normalno kriminalno dejanje. Vsota davkov, ki jih dolgujejo avstrijski podjetniki državi, dosega približno 18 milijard (!) šilingov, kar odgovarja dvakratnemu deželnemu proračunu Koroške. Strogo je treba ukrepati proti prekrškom državnih in varnostnih oblasti v vseh primerih in prav tako strogo je treba ravnati s tistimi podjetniki, ki se izmikajo obdavčevanju in jih je v Avstriji vsekakor preveč. fra-ter

Glasbeni in pevski nastop slovenskih študentov

Pod zgornjim geslom se je v nedeljo 26. februarja v kat. domu prosvete SODALITAS v Tinjah odvijal koncertni večer zahtevne glasbe. Študenti glasbe so predstavili bogat spored glasbene kulture zahtevnih mojstrov.

Nervoza, ki je vladala zaradi vremena, se je kmalu polegla. Številni sedeži v tinjski dvorani so bili zasedeni (70-80) in to kljub neštetim prireditvam (pribl. 15), ki so bile napovedane v teh dveh dneh. Starostna razlika med obiskovalci je bila precej velika, kar kaže, da je treba to vrsto glasbene kulture bolj pospeševati. Zato je pobuda doma v Tinjah hvale vredna.

Začetki komornih večerov so bili organizirani v okviru SPD „Danica“ v Šentprimozu. Tam je število publike naraščajo. Zato je treba našo publiko vzgajati tudi v smer zahtevnejše glasbe.

Nastopilo je sedem študentov: Andrej Feinig, ki študira v Solno-

gradu, je nastopil kot pianist, Stan-ko Polcer, ki študira v Grazu, je bil poverjen s težko nalogo sestavljanja programa tega večera, se je predstavil na klavirju in kot solist, tudi Bruno Petrischek, ki študira glasbo na Dunaju, se je predstavil kot pianist in solist. Roman Verdel študira v Grazu, pokazal je svoje znanje na prečni flavti, Marija Feinig, ki študira v Celovcu, pa na kitari. Da se ukvarjajo z glasbeno kulturo tudi drugi, ne samo študenti, sta pokazala Danica Kežar, ki obiskuje pouk solopetja na celovškem konzervatoriju ter Ludvik Karničar, ki privatno obiskuje solopetje v Grazu.

Instrumentalne in vokalne skladbe so navdušile občinstvo tako od najstarejšega mojstra baročne glasbe J. S. Bacha do sodobnega skladatelja Bele Bartoka.

Publika ni bila razočarana, to je pokazal tudi aplavz, nastopajoči pa so bili veseli, da so lahko svoje znanje predstavili širšemu domačemu občinstvu. To jim je sigurno tudi v spodbudo za še bolj intenzivno delo.

Mlad fant, ki je okleval, ali bi šel na koncert, je ob koncu dejal: Veš, nimam preveč razumevanja za tako glasbo, ker se tudi premalo spoznam, ampak današnji koncert mi je bil zelo všeč. Iz tega je razvidno, da je treba delati več v to smer, naše mlade pevce-soliste opozarjati in spodbujati, da izrabijo možnosti pouka solopetja na celovškem konzervatoriju.

Za konec se je nastopajočim zahvalil rektor tinjskega doma Jože Kopeinig, ki je izrazil željo po več takih nastopih.

Kežar

Dob pri Pliberku

Tudi mi se oglašamo iz naše vasi in bi radi povedali tudi drugim, da imamo vzrok za to. Pred nedavnim sta namreč Zlindrova starša Jožef in Ludmila Možina praznovala 80-letnico. Da sta jubilaranta prehodila že toliko let, jima vsekakor ne bi mogel kdo prisoditi, saj sta še oba z vsem svojim delom prisotna današnjim dogajanjem kot prava mladeniča. Oba srečavamo še v vsakdanjem življenju in delata in skrbita zase in za druge, kot bi bila še veliko let pred osmim križem. Tako Zlindrovega očeta še sedaj cenimo in poznamo kot izvrstnega pridelovalca jabolčnika. Starši Jožefa Možine so se pred dobrimi 80 leti priselili iz Primorske in kupili v Dobu Zlindrovo kmetijo. Takrat, ko še ni bilo meja, so stremeli na krasu po dobri zemlji in tako je vodila Možinove pot v Dob. Seveda pa upanje v boljše življenje ni bilo tako enostavno, če pomislimo, da so pred temi dolgimi leti prevladovali gotovi predsodki narečij našega jezika. Sporazumevanje je bilo gotovo težje kot danes, ko vasi in njihov narečja niso tako ozko ograjena kot pred sto leti, ko je imela skoro

vsaka vas svoje narečje. Vživetje Možinovi in še drugih v naši vasi, ki so prišli s Krasa, ni bilo kar tako enostavno. Marsikdaj so morali požreti trdo besedo Kranjc, ki je pač takrat veljala za vse tiste, ki so prišli k nam na naše vasi, kot žaljivka. Toda mladi Jože se ni zmenil za druge, kaj govorijo in mislijo. Z vso mladostno vnetostjo se je vrgel na delo na domačiji, da bi mu dala čim več kruha tu pa tam tudi dobre pogače. Da je Možinov oče lahko vzdržal, mu je prav gotovo pomagala kraška trdoživost in vroča primorska kri. Da je mladi Možinov gospodar lažje in uspešno bil boj za vsakdanji kruh in napredek Zlindrove domačije, si je izbral za družico Znidarjevo Ludmilo iz Breške vasi. Skupno je šlo lažje in delo obeh je pokazalo kmalu lepe sadove. Zlindrova domačija je zrasla na ugledu in postala znana daleč naokoli kot rod prizadevnih ljudi, ki se razdajajo za kmečko stvar. Vsa ta prizadevanja Zlindrovih, očeta in matere, so se dobro obrestovala in danes lahko ponosno gledata na njuno prehojeno pot. Delo na kmetiji pa jima je tudi dopuščalo, da sta se udeleževala tako na kulturnem kot političnem področju naše kulturne skupnosti. Tudi svojima prisvojenima — Stefanu Močilniku in nasledniku Alojzu sta vsadila v srce tisto zavednost, vztrajnost in upornost, ki jo znajo vsaditi le tisti, ki so sami čvrsti in zavedni ter trdni kot kraški kamen. Zdej ko jubilaranta uživata za služeni pokoj in se veselita mladih vnukov, jima iz srca želimo, da bi še mnogo let preživela srečna in zdrava v krogu domačih. Zlindrovemu očetu pa želimo, da bi tudi še v bodoče prešal mošt (sadje) iz dobrih jabolk zase in za okolico, saj je znan in čislán od vseh tistih, ki mu zaupajo prešanje zdrave in pristne domače pijače.

ikej

Brnca

Prva domača igra po tridesetih letih „Naši ljubi otroci“ je v soboto zvečer, kljub izredno slabemu vremenu, privabila v brnški kulturni dom polno dvorano ljubiteljev odrske umetnosti. Brnški igralci so ponovno pokazali, da so vredni nasledniki nekdanjih odličnih brnških kulturnikov. Prebivalci Brnce in okolice so s svojo množično prisotnostjo prepričljivo pokazali, kako tesno so povezani s svojimi igralci in kako jih veseli, da spet stojijo na deskah.

Kot smo že poročali, je imela režijo Slavica Kropivnik, ki je tudi tokrat pokazala, da je še vedno mojster svoje stroke. O nastopu bomo podrobneje poročali prihodnjic.

Rožek

Umrla je zadnja najbližja sorodnica znanega rožeškega rojaka akademskega slikarja Petra Markoviča, Ana Markowitz iz Semislavč pri Rožeku. Svoj zadnji počitek je našla na rožeškem pokopališču.

Ana Markowitz je umrla v častiljivi starosti 84 let. Čeprav je bila slepa, je kljub temu bila srečna, srečna predvsem zaradi tega, ker se ji je uresničila skrivna želja, da bi njen vnuk bil duhovnik. Na žalost ni do-

čakala dneva, ko bi bral novo mašo (to bo letos junija). Njena smrt ni bila povezana s trpljenjem, mirno je zaspala in se ni več prebudila. Ana Markowitz se je rodila pri Branceju v Podhumu, pozneje pa se je preselila k svoji hčerki Treziji v Semislavče. Velik udarec za pokojno je bila smrt hčerke Trezije pred dobrim letom dni, ki jo je komaj prebolela.

Pokojno bomo obdržali v častnem spominu, zetu Jozeju ter vnukinji in vnuku izrekamo naše globoko sožalje.

PRIREDITVE

Veseloigra
„JEPE S HRIBA“

● v nedeljo 4. 3. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Pliberku
Prireditelj: Farna mladina Pliberk
Nastopajo igralci farne mladine Vogrče

ZVABEK

PUSTOVANJE

v soboto 3. 3. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Zvabeku
Spored: igra „Podlaga zankonske sreče“ — nastop otroške skupine, pevsko-instrumentalne skupine, vižarjev in ansambla „Energija“
Prireditelj: KPD „Drava“ v Zvabeku

Pustni ples

v soboto 3. 3. 1984 ob 20. uri v Kovačevi gostilni na Obirskem
Igrajo: Fantje izpod Obirja Šeme, pridite po nagrade!
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem

VELESALOM

v soboto 3. 3. 1984 ob 14. uri na Lebiču pri Blatu.
Prijava: v Posojilnici Pliberk, tel.: (0 42 35) 25 83 ali Topšport (0 42 35) 20 41 od petka 2. 3. 1984 do 17. ure
Prireditelj: Športno društvo Pliberk

STROKOVNO PREDAVANJE
O SADJARSTVU

● v soboto 10. 3. 1984 ob 13. uri v društveni sobi nad Posojilnico v Šentjakobu v Rožu
Prireditelj: Slovenska kmečka zveza v Celovcu, Kmečko gospodarska zadruga in Slovensko prosvetno društvo „Rož“ oba iz Šentjakoba v Rožu

● v soboto 10. 3. 1984 ob 9. uri v gostilni Anderwald (Vožl) na Suhi
Prireditelja: Slovenska kmečka zveza v Celovcu in Kmečko gospodarska zadruga v Škofičah
Predavatelj: Valentin Benedičič (Kmetijski zavod Maribor)
V slučaju slabega vremena bo predavanje preloženo na soboto 17. 3. ob istem času in na istem kraju.

RADIŠE

OTROŠKI PUSTNI PLES

v nedeljo 4. 3. 1984 ob 14.30 uri v kulturnem domu na Radišah. Maske zaželeno. Prireditelj: SPD „Radiše“

PREŽIHOVA ŠOLA

Manjšinsko šolsko vprašanje v luči avstrijskih šolskih reform v petek 2. 3. 1984 ob 19. uri v Klubu Prežihov Voranc.
Predava: Teodor Domej, sodelavec Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu.

GALERIJA TINJE

ODPRTJE RAZSTAVE SLIK
JOŽETA BOSCHITZA

v soboto 10. marca 1984 ob 19.30 uri

ZVABEK

OTROŠKO PUSTOVANJE

pod geslom: Gremo na krap!
na pustno nedeljo 4. 3. 1984 ob 14. uri v farni dvorani v Zvabeku. Prireditelji: KM Pliberk, Zvabek, Suha, Vogrče.

RADIŠE

Drama „POT DO ZLOČINA“

v nedeljo 18. 3. 1984 ob 15. uri v kulturnem domu na Radišah
Nastopajo igralci domačega prosvetnega društva
Režija: Silvo Ovsenk
Prireditelj: SPD „Radiše“

NOVA FIZIOLOŠKA SPOZNAVNA
O KRMLJENJU GOVEDI

● v torek 6. 3. 1984 ob 9.30 uri v hotelu Obir v Železni Kapli
Prireditelja Slovenska kmečka zveza in Kmečko gospodarska zadruga v Železni Kapli

● v petek 16. 3. 1984 ob 9.30 uri v gostilni Anderwald (Vožl) na Suhi pri Škofičah

Prireditelja: Slovenska kmečka zveza in Kmečko gospodarska zadruga Škofiče
Predavatelj: dr. Heinz Pammer

Gimnazijski ples

je vedno osrednja družabna prireditelj koroških Slovencev. Tudi letošnji maturanti so pretekli petek v celovškem Domu sindikatov pripravili veselico, ki je kljub neprijaznemu vremenu do zadnjega kota napolnila dvorano. Za ples so igrali trije ansambli: Planinski sekstet, New Swing Quartet z Otom Pestnerjem in RTV Šok. — Na sliki: Maturanti so za polnočni vložek naštudirali prav akrobatski ples.

Nov zemljevid TNP

Pred kratkim je izšla karta Triglavski narodni park, ki sta jo izdala in založila Planinska založba pri Planinski zvezi Slovenije in delovna organizacija Triglavski narodni park v Ljubljani.

Karta, ki je formata 98x67, obsega območje v pravokotniku od Srpenice pri Bovcu na zahodu, Kranjske gore na severu in Bleda na vzhodu do Tolmina na jugu. Karta je izdelana v razmerju 1:50.000. Na karti so meje celotnega TNP vrisane z močno zeleno črto in po-

ševnimi črtkami, ožje območje parka pa je zarisano s tanjšo zeleno črto. Na hrbtni strani karte je tekst, ki opisuje TNP. Na koncu je dodanih še deset točk kodeksa obnašanja v TNP. Celotna vsebina je natisnuta v slovenščini, angleščini, italijanščini in nemščini, kar pomeni, da se bodo karte posluževali številni turisti in planinci, ki radi zahajajo v Julijske Alpe oziroma v Triglavski narodni park. Karta Triglavski narodni park bo prav gotovo na voljo tudi v celovških knjigarnah.

OBIRSKO

GIMNASTIKA ZA VSAKOGAR

vsako sredo ob 19. uri in vsako soboto ob 17. uri v prostorih ljudske šole na Obirskem.
Tečaj vodi strokovnjak Karlo Jurič
Prireditelj: SPD „Obirsko“ na Obirskem

ŠENTPRIMOŽ

OTROŠKI PUSTNI PLES

v nedeljo 4. 3. 1984 ob 14.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjunu.

CELOVEC

Koncert „Koroška poje“ — naša pesem in beseda

v nedeljo 11. 3. 1984 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu

Nastopajo: MePZ „Podjuna“ iz Pliberka — MePZ „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu — MMZ slovenske gimnazije — MoPZ „Radiše“ — Obirski ženski oktet — MoPZ KUD „Stane Zagar“ iz Kropce — MePZ „Rupa-Peč“ iz Gorice

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza

Ob priliki koncerta „Koroška poje“ bo vozilo avtopodjetje Sienčnik takole: 12.30 Blato — 12.40 Pliberk (zadruha) — 12.45 Jamnik — 12.50 Šmihel (Serčer) — 12.55 Globasnica (Šoštar) — 13.05 Šentlpiš (Rečnik) — 13.15 Dobrla vas — 13.30 Skocijan.

PLIBERK

Komedija

„NAŠI LJUBI OTROCI“

v soboto 10. 3. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Pliberku. Gostuje igralška skupina SPD „Dobrač“ na Brnci.
Režija: Slavica Kropivnik
Prireditelj: SPD „Edinost“, Pliberk

SELE

PUSTOVANJE

v nedeljo 4. 3. 1984 s pričetkom ob 14. uri v farni dvorani v Selah. Na sporedu: šaljive igre, ansambel „Fantje treh dolin“, selski vižarji
ob 19. uri: domača zabava z ansambлом s Kota in triom Oraže, vmes šaljive enodejanke, nastop folklorne skupine in dekljškega zbora
Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah

ŠENTILJ

Predavanje dvor. svet. dr. Pavla Zablattnika

„ŠEJE IN OBIČAJI OD PUSTA DO VELIKE NOČI“

v nedeljo 18. 3. 1984 ob 19.30 uri v dvorani pod novo cerkvijo. Prireditelj: Katoliška prosveta v Šentilju

BLATO

VELIKO PUSTOVANJE

v soboto 3. 3. 1984 ob 19.30 uri v klubu KDZ na Blatu. Spored: Dalli-klub (Janez Rozental), nastop pevca STEVE KENTKANA, nastop pravičvine HIAS in vrsta drugih zabavnih nastopov.

VETRINJ

III. TRADICIONALNI POKAL

v soboto 3. 3. 1984 v nogometni dvorani v Vetrinju. Igrajo moštva: PoBo/SV Justiz Salzburg, Klima Celje/DSG Vogrče, Dvor/Erdbew. Petek Šentlpiš, NS Lena/PoBo, Blažej Podjuna, Erdbew. Petek Šentlpiš/KDZ-NT

Libuče

Ko se že vse pripravlja na vigrad in se veselimo našega življenja, pa so zvonovi naznanjali smrt Elizabete Snedec pd. Snedeceve matere. Čeprav je iskala pomoč v bolnišnici v Celovcu in je kazalo, da bo le prebolela bolezen in zimo, pa je kar nenadoma odšla od nas, tiho in skromno, kakršno je bila vse njeno življenje.

Elizabeta Snedec se je rodila pred 82 leti na Blatu pri Rženu in preživela tam svoja mlada leta. Mlado Rženovo Liziko smo povsod srečavali, tako na igrah, prireditvah in povsod tam, kjer je šlo za naše pravice. Temeljni zavednosti so ji bili položeni v zibelko že doma pri Rženu, kjer so sloveli kot dobra, poštena in zavedna družina. Vse te plemenite lastnosti je pokojna nosila v svojem srcu vse svoje življenje, pa čeprav vedno to ni bilo lahko. Za svojega življenjskega tovariša si je izbrala prav tako poštenega delavnega in zavednega Slovenca Frica Snedeca iz Libuč, ki je bil po poklicu krojač. Kot pridna žena je kaj kmalu sedla tudi za šivalni stroj in pomagala možu pri iz-

delavi oblek za domače in vse tiste, ki so cenili dobro Snedecevo delo. „Znidarija“ seveda ni bila tako velika kot so danes, z mnogimi delavci, temveč mala, skromna, vendar pa ugledna. Vsak, ki je hotel imeti po „meri“ in dobro narejeno obleko, je šel k Snedecu v prepričanju, da bo dobil res takšno obleko, kakršno si je želel. Seveda je morala k vsemu temu delu in prizadevanju za ohranitev obrtne delavnice, ki je včasih dajala le skromen zaslužek, doprinesiti svoj delež tudi pokojna mati. Štiri pridne roke so znale napraviti več kot marsikateri stroj. Delale so z ljubeznijo in skrbno v zadovoljstvo strank. Skrb pokojne matere pa je poleg delavnice veljala tudi kuhinji, vrtu, skratka gospodinjstvu. Razdajala se je vse svoje življenje za druge in s svojo toplino, skromnostjo in dobroto skrbela, da je bilo pri Snedecu vedno prijetno tudi tistim, ki so prestopili njihov domači prag. Kljub obilnemu delu in skrbi za življenjski obstoj, pa sta z možem vedno našla tudi čas za obisk naših prireditev in tako izpričevala svojo

narodno zavest. Ni čudno, da se je zbralo toliko ljudi na libuškem pokopališču, saj so se poslovlili od dobre in skrbne žene, ki je uživala velik ugled in spoštovanje med našim prebivalstvom.

Na domu in ob odprtem grobu so ji zapeli cerkveni pevci v slovo ganljive pesmi slovesa, župnik Kulmež pa je ob asistenci župnikov Igerca in Dersole opravil pogrebni obred.

Zalujocemu možu, naslednikom in sorodnikom, velja naše iskreno in globoko sožalje.

ikej

PUST — PUST — PUST — PUST

KHD ni proti Slovincem

Čisto zares hoče KHD prepričati javnost, da njegov referendum ni usmerjen proti Slovincem. „Zavračamo poskuse obeh slovenskih organizacij, da bi difamirali referendum za pravično ureditve korškega šolskega vprašanja kot protislovensko akcijo.“ Po Feldnerjevem mnenju je to groba in zavestna dezinformacija. Boljše pustne šale si sami ne bi mogli izmisliti.

PUST — PUST — PUST — PUST

Koncert na Obirskem

V soboto je Alpski klub Obir že drugič priredil koncert na Obirskem. Kljub slabemu vremenu je bila Srienčeva dvorana nabito polna. Tokrat so nastopili MPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuč, trio Oraže iz Borovelj, obirski vižarji ter Franci in Folti Pavlič. Ko so Libučani zapeli s svojim zvonečim glasom so Obirčani aplavdirali, da se je kar tako treslo. Trio Oraže in mladi Rožani iz Borovelj so prav tako presenetili kot oba mlada Obirčana Franci in Folti Pavlič. Vsi lahko gledajo uspešno v bodočnost. Obirski vižarji pa tudi ne smejo manjkati pri koncertu, kajti brez njih ne bi bilo tako prijetnega vzdušja in veselja.

Tudi častnih gostov ni manjkalo. Predsednik Rudi Mak je med njimi pozdravil občinskega odbornika EL Franca Smrtnika z družino, dr. Ludvika Karničarja in domačega skladatelja Hanzija Artača.

Po koncertu so vižarji spet vzeli svoje instrumente in zabavali publiko, da je kar tako črčalo. Tudi za pevce iz Libuč večer še ni bil pri kraju, prepevali so kar do zgodnjih jutranjih ur. Bilo je prijetno in veselo in kjer je veselje, tam se lahko sedi in se nobenemu ne mudi.

R. M.

9. Rožanski izobraževalni teden

OD SOBOTE 10. 3. do NEDELJE 18. 3. 1984

Prireditelji: SPD „Gorjanci“ v Kotmari vasi, SPD v Št. Janžu, SPD „Kočna“ v Svecih, SPD „Rož“ v Št. Jakobu v R., KD „Peter Markovič“ v Rožeku, SPD „Jepa-Baško jezero“ v Ločah, SPD v Borovljah, SPD „Vrtača“ v Slov. Plajberku, SPD „Bilka“ v Bilčovsu.

Sobota 10. marca ob 19.30 uri pri Mežnarju v Kotmari vasi

Odprije: Za skupno vzgojo naših otrok. Dvojezična šola včeraj - danes - jutri. Pričevanja Kotmirčanov.

Sogovornika: dv. sv. dr. Valentin Inzko, dr. Avguštin Malle

Nedelja 11. marca ob 19.30 uri v kulturnem domu v Št. Jakobu

Univ. doc. dr. Dietmar Larcher: „Vsak človek je večjezičen“

Predavanje z diskusijo.

Nedelja 11. marca ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu

Igralska skupina SPD „Bilka“: „Poslednji mož“, veseloigra

Torek 13. marca ob 20. uri v stari šoli v Svecih

Spominski večer: „40-letnica nacističnih žrtev iz naše občine“

Sreda 14. marca ob 20. uri v društveni sobi v Bilčovsu

dv. sv. dr. Valentin Inzko: „Razvoj in perspektive sedanje ureditve dvojezičnega šolstva.“ Predavanje z diskusijo.

Četrtek 15. marca ob 20. uri v gostilni Pri Kosi, Ravne pri Rožeku

okr. sodn. dr. Tomi Partl: „Iz dnevnika okrajnega sodnika.“

Aktualna pravna vprašanja.

Petek 16. marca ob 19.30 uri pri Bundru v Borovljah

dr. Jože Lukan: „Franc Grafenauer — ljudski tribun koroških Slovincov 1870—1935“

Predavanje s kratkim uvodom v zgodovino koroških Slovincov.

Sobota 17. marca ob 14.30 do 19. ure v stari šoli v Svecih

dr. Hans Haid: „Nove oblike kulturnega udejstvovanja na vasi.“

Seminar za odbornike rožanskih društev.

Sobota 17. marca ob 14. uri v stari šoli v Bilčovsu

„Naučimo se novo pesmico.“ Otroci in starši pojejo in igrajo ob spremljavi Orffovih instrumentov.

Nedelja 18. marca ob 12. ure naprej pri Adamu v Svecih

Dan domačih jedil.

Nedelja 18. marca ob 19.30 uri pri Adamu v Svecih

Odprije petje.

Stari in mladi so vabljeni na večer petja v domačem vzdušju.

Umrl je prof. Ivan Šumljak

Pred kratkim nas je pretresla vest, da je v mariborski bolnišnici umrl 85-letni profesor Ivan Šumljak iz Maribora.

Luč sveta je zagledal v Zalcu. Pozneje, pri svoji babici v Šoštanjju, pa je vzljubil gore in jim ostal zvest do

smrti. Že kot 15-letni učiteljski učitelj se je včlanil v Planinsko društvo Ruše, po drugi svetovni vojni pa v PD Maribor Matica. Profesor Šumljak je mladino navduševal za gore že kot mlad učitelj na vadnici in pozneje na srednji šoli. Zelo ga bo pogrešalo tudi na tisoče starih planincev, ki jim je bil zanesljiv vodnik po slovenskih in tujih gorah.

Profesorja Ivana Šumljaka imenujemo očeta Slovenske planinske transverzale. On je namreč dal zamisel in imel tudi največ zaslug za to dolgo gorsko pot, ki se vleče iz Maribora preko Pohorja, Savinjskih Alp, Karavank in Julijskih Alp do Jadranskega morja. Prof. Šumljaka pa poznamo tudi kot odličnega predavatelja s čudovitimi diapozitivi, s katerimi je znal pričarati veličastno lepoto gorskega sveta. Tudi pri nas na Koroškem je na povabilo Slovenskega planinskega društva Celovec predaval in našo publiko dejansko navdušil nad lepo gorsko naravo. Sploh je bil prof. Šumljak velik prijatelj koroških Slovincov in zato je izguba tega plemenitega človeka tudi velik udarec, ne samo za planince v Sloveniji, marveč tudi za slovenske planince na Koroškem. Na skupnih izletih z mariborskimi planinci nikoli ni manjkal, vedno si je vzel čas, čeprav že v visokih letih, in prišel obiskat naše planince, to se je zgodilo tudi minulo leto na Pohorju.

Takšnega profesorja Šumljaka bi potrebovali tudi pri nas na Koroškem, da bi tudi naši učitelji in profesorji navduševali mladino za prelepo gorsko naravo.

Lesjak, Vrba

Pismo bralca

Znano je, da je Koroška zibelka slovenske kulture. Ker tu živi ljudstvo ki ljubi pesem, ki zna peti. Pesem je tudi važen del naše kulture ki služi enotnosti ljudstva. Zato ni čuda, da je slovenski narod, ki je bil na smrt obsojen, posegel po svojih pesmi. Pesem je dala ljudstvu pogum v vsakdanji borbi, posebno pa v času fašizma. Vsaka doba je dala slovenskemu narodu primernega človeka, bodisi pesnika, pisatelja, ali kaj drugega. Kaj bi bil slovenski narod brez Prešerna, Cankarja, Gregorčiča, Drabosnjaka, če omenim le nekaj teh mož. Tudi danes imamo ljudi ki neumorno iz idealizma delajo v prid slovenskemu narodu, ne glede na denar in blagostanje. Na žalost pa imamo tudi Slovence, ki so zabrodili na stranpot, ki jim je ponujen denar več pomenil kot pa narodna zavest, in se s tem odtujili slovenskemu narodu. Tem bol je naša dolžnost, da skrbimo za to, da se bodo pesmi po besedilu Milke Hartman in skladbe Hanzija Artača bolj širile med našim ljudstvom. Dober začetek je bil 10. 2. t. l. v celovškem radiu pri slovenski oddaji. Tudi mladina bi morala dati prednost domačim melodijam, katere so bolj privlačne in povezane z našim ljudstvom, kot pa vsiljene tuje popevke.

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

2

V prvem jezikovnem pogovoru smo se pravilno u k v a r j a l i z lepo slovenščino, namesto da bi se — nepravilno — z njo 'bavili', smo dalje povedali, naj se nihče od nas ne 'zoperstavljaj' več germanizaciji, temveč naj se ji upira, dalje da ne 'smatramo' teh jezikovnih pogovorov za potrebne, temveč jih imamo za potrebne. Potem še, da na svetu nič ne 'odvisi' in ne 'zavisi', temveč je vse samo o d v i s n o od tega, pa da namesto 'osporavati' rečemo o p o r e k a t i !

Danes naj bo govor o glagolskem vidu in o tem, kako mnogi med nami zgublajo čut zanj, kakor da so v resnici že ponemčeni. Tako sem bral lani neki naš oglas: "Prodajam avtomobil... razni ekstrasi..." Prodajam pomeni ponujam, pa nihče ne mara zanj, prodam pa pomeni imam na prodaj, pripravljen sem ga ali odločil sem se ga prodati. Podobno je z glagolom kupujem in kupim. Naš kmet vpraša soseda: Prodaš traktor? Ta mu odvrne: Prodaj, ga kupiš? Oni pa: Kupim. To pomeni samo, da je prvi pripravljen traktor prodati, drugi ga kupiti, to je vse — in toliko za oglas zadošča.

Če bi kdo srečal svojega znanca v samopostrežni trgo-

vini, kjer se ta ozira po policah in nalaga razno ropotijo v voziček, in ga vpraša, no, kaj pa ti? bi ta dejal: Nakupujem za gospodinjstvo. Na cesti bi mu na vprašanje, katera je njegova trgovina, dejal: Kupujem pri COOPu. Kupujem hišo bi seveda moglo pomeniti tudi to, da gledam za kako hišo, ki bi jo mogel kupiti, za katero bi imel ravno dovolj denarja ipd. A če bi tako hišo našel in bi imel zanj dovolj denarja, bi jo takoj kupil in nič več kupoval.

Takšna je ta reč s tako imenovanim glagolskim aspektom ali vidom. Ta nam razodene, kako kako dejanje v času poteka, ali se pripeti trenutno, v hipu, enkrat samkrat ali pa traja ali se ponavlja. Nemeč, Francoz ali Anglež imajo v takšnih situacijah dosti manj možnosti za natančno izražanje, ne morejo kar tako obešati raznih pripon ali predpon pred korenske glagole kakor Slovenci in sploh Slovani. Vprašam, kako bi Nemeč prevedel tak preprost verz iz naše ljudske pesmi: Petelin je z a p e l ? Mogel bi reči samo Der Hahn krähte, ali begann zu krähen. No, nazaj v slovenščino prevedeno bi se prvi prevod glasil: petelin 'je pel', drugi pa 'je začel peti'. Tako zdaj vidite, da se ta lepa polnost slovenskega začetno dovršenega glagola, izražajočega prvi petelinji kikiriki ob treh ali štirih jutraj, sploh ne da enakovredno prevesti v nemeščino. In kdor je kdaj prevajal še v kak drug neslovanski jezik, je to nezmožnost ugotovil tudi tam.

Manj ko kak koroški Slovenec slovensko bere, prej zgubi občutek za to lepo razlikovanje, še posebno, če nima

stalne jezikovno-pogovorne zveze s kmečkim podeželjem. Tam se ne pripetijo za karsibodi takšne nerodnosti, kakršne bom zdaj naštel iz naših koroških slovenskih časnikov: "... Gospod G. je ves odmor 'skril' svoj obraz za časopisom, da ga ne bi mogli fotografirati..." 'Je skril' bi bilo prav samo tedaj, če ga je skril za trenutek — kakor otroci pri igri. Ker pa ga ni maral kazati ves odmor, bi časnikar moral vsekakor zapisati, da ga je skrival. Noben kmet pri nas ne bi ustrelil takšnega jezikovnega kozla, maturant slovenske gimnazije ga pa!

Pravi šolski zgled za slovnično vajo pa je naslednji citat: "... Posebej me veseli, da greš tudi ob delavnikih k maši..." 'Tudi ob delavnikih' pomeni vendar večkrat na teden, morda celo šestkrat, torej se to dejanje ponavlja, drugače povedano, je nedovršeno. V tem primeru pa ne rabimo več glagola 'iti' (grem/šel sem), temveč glagol 'hoditi'. — Zato te vpraša na cesti mimoidoči: Kam greš, prijatelj? Ti pa: Na delo grem. Nato on: Kam pa hodiš na delo? Hodim na delo v les. Potem je še tretji: Pojdi z menoj na morje veslat! To pomeni: Odloči se iti z menoj! Odpravi se! Po nemeško: Geh mit mir, komm mit mir! Tam je torej spet nejasno, spet dvoumno. In še: Pojdeš poleti v Turčijo? — Sedanji glagol s pomenom prihodnosti — drugače povedano: Boš šel poleti v Turčijo? Vsak naš kmet bi dejal: p o j d e š in ne 'boš šel', zato se zmeraj naslonimo nanj, kadar dvomimo.

Pa srečno za danes!

Ne čakajte na pomlad

Zoprna gospodinjska opravila, a pridne roke jih zmorejo

Svoje dni smo stanovanja temeljito čistili na pomlad, ko je bilo zunaj že prijetno toplo. Razmere so se spremenile, danes stanovanja niso več tako tesna in mračna. Radi bi zapisali, da manj kurimo s premogom in z drvmi, tako da ni toliko prahu — a kar hudo bi se zlagali. Čedalje več dela imajo pečarji, ki spet postavljajo kamine v stanovanja, in zidarji, da vgrajujejo dimnike v bloke, kjer so načrtovalci na to koristno napravo dolga leta preračunali. Reklji boste, kaj bi pospravljali in zračili, ko je vreme tako turobno in ozračje osnesnaženo, da skozi odprta okna vdira zasmrajen zrak, toplota pa se pospešeno izgublja. Prav imate. Pospravljajte in čistite tako ali tako sproti, ostajajo pa vam opravila, ki so za zimski čas kakor naročena. Mednje sodi urejanje knjižnih polic, omar in predalov.

Vsak začetek je težak

Začnimo s kuhinjskimi omarami, kjer vas čaka največ dela. Ne samo da morate veliko pospravljati po njih, tudi pomivanje postaja čedalje bolj zoprno. V kuhinji se sprimeta prah in maščoba, sopara, ki se dviga med kuhanjem, pa samo še pomaga, da se omare znotraj in zunaj prevlečejo s plastjo umazanije, ki je sila trdovratna. Zal trgovina ponuja čedalje siromašnejšo izbiro sredstev, ki so tej nesnagi kos, a pri tem ne poskodujejo kuhinjskega pohištva in mu ne odvzamejo leska.

Vse omare izpraznite hkrati, šele potem se lotite pomivanja. Tako vam ne bo treba kar naprej brisati rok, plezati gor in dol, da bi kaj pobrali spodaj in dvignili na polico pod stropom, nato spet oželi krpo in pobrisali na tem koncu, da bi lahko prestavili del posode na že osnaženi prostor. Tudi presuši se omara hitreje, če je prazna.

V vedro z mlačno vodo si nalijte ustrezno pomivalno sredstvo. Vzemite veliko krpo, ki dobro vpija, ali pa ste morda bolj vajeni delati z gobo. Pomočite krpo v vedro z vodo in jo ožmite, nato pa z raztegnjeno roko potegnite po plošvi. Tako vam bo delo teklo veliko hitreje. Skrbno pregledajte, ali se ni kje zaredil mrčes. Lahko se spravi v marsikatero živilo, zato nadzorujte vse, kar imate v omarah shranjeno, tudi živila za zalogo.

Nazadnje zbršite vse čisto do suhega. Krpa naj bo takšna, da ne bo puščala dlačic. Posebno skrbno pobrišite v kotih, kjer je mrčes najbolj prijetno in se v topli, mračni vlagi hitro razmnožuje.

Imate stanovanje, kjer sta kuhinja in jedilni kot nesporedno povezana z dnevno sobo? Se morda še veliko kadi? Torej boste imeli v dnevni sobi z omarami kar podobno delo kot v kuhinji, posebno ker zaradi zakajenega ozračja najbrž pogosto odpirate okna in v prostoru poleg kuhinjskih vonjav onesnažujejo še tiste od zunaj. Tudi sobne elemente boste morali pogosto obrisati z vlažno krpo, prepojeno s sredstvom, ki razkrajja takšno nesnago, a hkrati varuje pohištvo lesk. Iz omar in s polic najprej zložite vse, pomivajte pa jih kakor v kuhinji. Predmete iz porcelana in keramike pa kristalno steklo prav tako pomijte.

Tokrat rajši ne berite!

Veliko časa in moči vam bo pobralo snaženje knjižnih polic. Ne pozabite — s knjig morate najprej očistiti prah. Če imate veliko knjig in so vrh tega tudi skrbno razvrščene, ne smete delati z naglico in ne da bi dobro preudarili, kakšno bo zaporedje. V obdelavi imejte samo po eno polico. To je seveda zamudno, zlasti še, ker boste zagotovo pogosto poškilili tudi med platnice posameznih knjig. Pomivajte, otirajte, brišite, samo tokrat posebno skrbno pobrišite vsako polico do suhega.

Zmerom polic ne boste pomivali, prah pa boste vendarle pogosto odstranjevali s knjig. Dve možnosti imate. Prva je bolj surova: knjige odnesite na prosto, vsako posebej razprete in s tleskom zaprete. To lahko delate tudi pri odprtem oknu, pazite pa pri starih knjigah, ki jim že popušča vezava in iz njih uhajajo strani. Prizanesljivejši boste s knjigami, če jih boste prahu reševali s sesalnikom. Uporabite šobo, ki ima majhno ščetko, ali pa sesajte prah samo z odprto sesalno cevjo.

Skriti prah po omarah

Posebno poglavje so omare z oblekami. Zagotovo jih pospravite vsakokrat, ko izvlečete iz njih garderobo za ustrezen letni čas. Police v omarah se sčasoma zaprašijo, ne nazadnje

zato, ker posteljate postelje — te pa so iz dneva v dan polne prahu. Izpraznite vse predale in police, posesajte z njih prah, po potrebi pa jih lahko zbršite z vlažno krpo. Ne pozabite na sredstvo zoper molje, oblačila pa razvrstite tako, da bodo pri roki in boste natanko vedeli, kam morate seči, ko se oblačite.

Perilo — osebno, namizno in posteljno — jemljite iz omar po posameznih kupih, notranjosti pa osnažite po prejšnjih navodilih.

Naj vas opozorimo: oblačil, ki ste jih pravkar prinesli iz čistilnice, nikar takoj ne pospravite v omare, ampak potrpite, da se na prostem dobro prepračijo.

Pride dan v letu, ko se ujezite zaradi umazanih rebač. Delo bo naporno in zamudno, a kaj, opravljeno mora biti. Če rebače niso preširoke in jih ni preveč zapleteno sneti, si delo olajšajte. Odnesite jih v kopalnico in jih očistite v kopalni kadi. V kad nalijte mlačno vodo — v vroči bi se letvice lahko zveržile — dodajte ji curek tekočine za pomivanje posode, potem pa potopite v vodo rebačo in jo pustite, naj se kakšnih pet minut odmaka. Vzemite mehko ščetko in z njo osnažite posamezne letvice. Nazadnje jih splaknite s prho, pustite, naj se posušijo, potem pa jih obesite nazaj na okna.

Morda imate v kopalnici samo kad za prho. Pripravite si vedro za pomivanje, rebače pa postavite navpično v kad. Pomijte jih, nato pa splaknite z mlačno prho.

Omarico za rebačo prav tako pomijte z gobo. Če rebače ne morete sneti, jo spustite do konca in letvice nastavite vodoravno. Z mehko ščetko, ki jo pomakate v vedro s čistilno raztopino, krtačite v vijugastih gibih z enega konca na drugega. Začnite pri vrhnji letvici in nadaljujte navzdol, da voda z umazanih letvic ne bi curljala na letvice, ki so že snažne in osušene. Najbrž imajo letvice zelo ostre robove, roke pa so občutljive in bi se hitro porezali. Gumijaste rokavice so za to delo pretanke, zato si nataknite na roke zaščitne rokavice. Osnažite tudi notranjost omarice, v katero se zvije rebača. V njej je najbrž polno pajčevin in mrtvih žuželk.

Prepirljiva nedelja

Kako prebiti prosti čas?

vsaj kmalu prišel petek! Napeto pričakovanje se vleče še vse kasnejše dni. Ali ni potemtakem popolnoma nenrazumljivo, do konca tedna — posebej v nedeljo — v večini zakonih nastopi krizno obdobje?

V družinah z manjšimi ali večjimi otroki, med mladimi pari brez otrok, povsod privrta na plano nesoglasje in bolj ali manj zadrževana nestrpnost. Manjši prepir sproži večjega, povzdignjeni glasovi in nato moreča tišina pripomorejo k ne preveč zdravilnemu vzdušju doma. Tudi samcem ni prizaneseno. Res je, da ni nikogar, da bi se nanj jezili, a kaj zato, jeziti se začnejo nad samim seboj.

Zakaj? Vzrokov je nekoliko. Tako preprosto kakor koledar ali ura človeško telo spet ni. Telesno in duševno se sicer prilagajamo umetnemu ritmu petih delovnih in dveh prostih dni, a popolna prilagoditev nam le redko uspe. Pogosto se zgodi, da bi bili šele v nedeljo zvečer pripravljeni na pravo nedeljo.

Ritem dvajsetega stoletja beži s hudo naglico. Služba zahteva od človeka zbranost in polet. Domača opravila se kopičijo in prav vsak dan bi jim lahko posvetili še kakšno urico več. Ob tem si želimo še družbe in zabave, ki prinaša sprostitve in odvzema bremena. Mar je čudno, če nam za vse, kar moramo in kar želimo, zmanjkuje časa?

Duševno jemljemo pet delovnih dni v zakup. To so dnevi, ki jih moramo prestati, si pravimo. Toda sobota in nedelja bosta samo moja. Pričakovanja o tem, kako ju bomo preživeli, se kopičijo, kopičijo pa se tudi opravila, ki jih ne utegnemo opraviti čez teden in jih hranimo za prosti čas. Kako tudi ne, ko pa se v ponedeljek zdita sobota in nedelja tako dolgi!

Seveda pa pričakovanja nezadržno trčijo ob tista, ki jih ima naš partner. Če smo se odločili, da bomo soboto posvetili gospodinjstvu, in smo drugega v mislih aktivno vključili v razpored, se utegne zgoditi, da se nam bo uprl. On naj bi pripravil zajtrk in odšel po nakupih na trg. Ona bi medtem pospravila po stanovanju in poserbela za perilo. Ona bi pripravila kosilo, on pa naj bi v tem času pomil okna. Zvečer bosta oba prosta, gledala bosta televizijo ali odšla k prijateljem na obisk. Kako sijajen načrt! Toda kaj, ko se zatakne že na začetku, saj on ob desetih še ne kaže nobene pripravljenosti, da bi se dvignil iz postelje. In tako se po vrsti ruši stopnička za stopničko natanko izdelanega dnevnega reda. Ni človeka, ki bi to prenesel mirno in brezbržno!

Druga možnost — nekateri ljudje si za soboto in nedeljo namesto tridesetih ur pripravijo prav nobenega načrta. V soboto ostanejo v postelji dolgo, kar se le da, jedo malo ali skoraj nič, listajo časopise, gledajo televizijo, že obisk pri prijateljih je zanje prenaporen. Toda najkasneje v nedeljo popoldne jih popade tako nelagodje, da lahko samo še čemerno gledajo na ljudi in svet okrog sebe. Kakor budournik pridri nadnje slaba vest — moj bog, to je stran vržen čas! Samo ždenje in sanjarjenje, prav nič se ni zgodilo! Dolgčas, to je moje življenje. Ti si kriv, rečemo zakoncu če le moremo, on pa natanko tako misli o nas. To je vzdušje, ki spet neustavljivo drvi v prepir, še posebej, če kot meč visi nad nami napetost naslednjega dne. Prav to in pa občutek zapravljenega časa muči tudi tiste, ki živijo sami.

Kako naj se naučimo, da bomo znali sprejeti nedeljo kakor počitek in sprostitve? To je umetnost, do katere je le nekaj korakov. Umetnost, katere podlaga je poznavanje samega sebe, svoje želje po aktivnosti ali miru, poznavanje meje, ki nam za oboje najbolj ustreza. Za prihodnjo soboto in nedeljo potemtakem velja? Popolnoma brez načrta sicer ne, toda zajema naj vsaj urico ali dve, ki ju bomo lahko posvetili samim sebi.

Čezmerna utrujenost in brezvoljnost

Nekatere psihične težave izvirajo iz organskih sprememb. Ščitnica je žleza, ki predvsem ženskam pogosto povzroča neprijetnosti. Obisk pri zdravniku ne bo odveč, saj je mogoče čezmerno ali zmanjšano delovanje ščitnice pozdraviti.

„Zadnje čase si tako živčna, da te komaj prenašam!“ ji očita mož. „Ali res ne moreš mirovati niti za trenutek?“

To je zahteva, ki je Majda res ne more izpolniti, če si še tako želi. In več kot očitno je, da zaradi svojega nemira predvsem sama najbolj trpi.

Po pogovoru s prijateljico se po njenem nasvetu odloči, da bo obiskala zdravnika.

„Vse, česar se dotaknem, mi pade iz rok“, mu potoži. „Roke se mi tresejo, že ob najmanjšem naporu se vsa oznojim. Ne morem se umiriti in zadnje čase zaradi tega skoraj ne spim.“

Ob znamenjih, ki jih je našla, zdravnik takoj pomisli na ščitnico. Verjetno gre za povečano delovanje te hormonske žleze. In če je tako, bo bolezenskih znamenj še več. Preiskave potrjuje zdravnikovo diagnozo. Močno bitje srca, rahlo oznojena koža na dlaneh in pod pazduhami, zabuhlost na obrazu, ki je najbolj vidna predvsem okoli oči, predvsem pa krvna slika kaže povečano količino obeh hormonov, ki ju ščitnica izloča. Toda zdravnik lahko svojo bolnico pomiri. Njene težave bodo po zdravljenju zagotovo prešle.

Kako deluje ščitnica?

Kako deluje ta organ, da lahko človeka popolnoma spremeni? Da postane nemiren in živčen, popolnoma brez volje in po najmanjšem naporu utrujen do onemoglosti?

Žleza ščitnica je majhen, pri odraslem človeku komaj 25 gramov težak organ, ki leži v sprednjem delu vratu, tik pred grlom. Če je normalno velika, je s prostim očesom ne moremo videti in ne otipati. Danes vemo, da je ščitnica nujno potrebna hormonska žleza, ki pospešuje presnovo. Izloča in uravnava dva hormona, trijodtironin (T 3) in tiroksin (T 4).

Delovanje ščitnice je zdravnik dr. Peter Pfaffenstiel nekoč primerjal s sistemom samodejnega vzdrževanja sobne temperature. Da bi bila toplota v sobi stalna, jo uravnava termostat. Termostat pošilja v grelec signale, ki ga prižigajo ali ugašajo. Podobno deluje ščitnica. Po potrebi izloča hormone v kri. Njen termostat je možganska žleza, ta ji s signali sporoči, naj poveča ali zmanjša izločanje hormonov.

Takšno je normalno delovanje. Lahko pa se zgodi, da ščitnica ne reagira prav. Če se njeno delovanje poveča, se poveča tudi njen obseg. Navzven to opazimo kot golša.

Golša je bolezensko povečanje ščitnice. Ponavadi se pojavi, če organizem ne dobiva s hrano zadosti joda. Jod potrebuje ščitnica, da v njej nastajata hormona T 3 in T 4. Poveča se zato, ker poskuša nadomestiti primanjkljaj.

Ženske se bolj kakor moški nagibajo h golši

Ščitnica se včasih obnaša kakor neuk tovarnar, ki želi povečati proizvodnjo in zato nenehno širi obrate, ne priskrbi pa zadostnih surovin. Pri ženskah je nagnjenost h golši večja kakor pri moških, ker

so ženske bolj odvisne od hormonskega ravnovesja kakor moški.

Golša ne poveča samo obsega vratu, tako da ovratnikov na srcah in bluzah na lepem ne moremo več zapreti. V žlezi namreč nastajajo tudi nekakšni vozli, imenovani adenomi. To so otočkasti deli v žlezi, ki ne poslušajo napotkov iz centrale. Z drugimi besedami: hormone izločajo ne glede na to, ali so potrebni ali ne.

Pomanjkanje joda je med nosečnostjo še posebej nevarno

Adenomi so nevarni zato, ker zasežejo ves jod, ki pride s hrano v telo, in ga predelajo v hormone. Presnova je zdaj preveč pospešena. Možno je, da tak proces povzročijo tudi zdravila, ki vsebujejo veliko joda.

A ostanimo pri zmanjšani dejavnosti ščitnice, pri tovarnarju, ki ne poskrbi za surovine. Posebej nevarna je golšavost pri nosečih ženskah. Zaradi spremenjenega delovanja ščitnice in pomanjkanja hormonov T 3 in T 4 je lahko otrok telesno izmaličen ali duševno nerazvit. Tudi mrtvorojenčkov ni malo. Pri majhnih otrocih in mladostnikih se lahko zaustavi ali zavre telesni in duševni razvoj, če v organizmu ni dovolj hormonov, ki jih izloča ščitnica.

Pri odraslih povzroča zmanjšano delovanje ščitnice psihično odpornost. Pri ženskah pogosto nastopijo motnje v menstrualnem ciklu ali povsem izgubijo perilo. Tudi neplodnost je možna posledica. Poleg tega se prizadeti največkrat pritožujejo, da jih pogosto trese in zebe, trpijo zaradi depresij, opažajo zabuhlost na obrazu, tožijo nad duševno okorelostjo in pešanjem življenjskega poleta.

Ravno nasprotno se godi ženskam in tudi moškim, ki obolijo zaradi povečanega delovanja ščitnice. O enem takih primerov smo spregovorili že na začetku. Telo je v pretiranem pogonu tako telesno kakor duševno. In vzroki?

Najbolj pogostni sta dve možnosti: v povečani ščitnici so se namnožili adenomi ali pa je kriva bolezen imenovana basedovka.

Basedovko poznamo šele zadnjih 140 let

Basedovka je v večini primerov podedovana. Sprožijo jo protitelesa v krvi, ki silijo ščitnico k povečanemu delovanju. Leta 1840 jo je odkril dr. Karl von Basedow. Tipična znamenja so golša, izbuljenost zrkel in močno bitje srca.

Bolezen je mogoče zdraviti z zdravili, ki zavirajo presnovo joda v žlezi. Zdravniki predpisujejo tudi pomirila, ki umirjajo srčni utrip in blažijo duševno napetost. Če se po zdravljenju znamenja ponovijo, predpišejo zdravniki rentgensko obsevanje žleze ali se odločijo za operacijo.

Če je potrebna popolna odstranitev ščitnice, mora biti bolnik od takrat pod zdravniško kontrolo, vsak dan pa mora zaužiti hormonsko tableto.

Hormonske tablete predpisujejo tudi pri delovanju ščitnice. Zdravljenje s hormoni je zapisal psihiater G. Harer, bolnika prebudi iz zimskega spanca. Z njim je mogoče pospešiti presnovo pa tudi duševno dejavnost.

Če se vam zdi, da je s ščitnico kaj narobe, obisk pri zdravniku ne bo odveč. Diagnozo je mogoče postaviti zgodaj, z zdravljenjem pa preprečiti marsikatero nelagodje, ki bi mu sicer pripisali povsem druge vzroke in si po nepotrebnem grenili življenje.

RADIO - TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 2. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Dediščina tele Klare — 11.50 Nepal — 12.15 Trije umetniki iz Predarlške — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Super miš Oskar — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.20 Made in Austria — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Ozkotirni vohjač — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Svet opere — 11.55 Gibalno ovirani v družbi — 13.00 Uredništvo — 15.00 Pust — 16.30 Zlati ptič — 17.00 Bravissimo — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Koroške — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Avstrija ima vedno sezono — 21.50 O, ti ljubi Harry — 23.10 šport — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 4. 3.: 11.00 ORF stereo koncert — 12.30 Naša šola — 15.00 Uspavanka Broadwaya — 16.30 Očetje klamote — 16.45 Začarani vrt — 16.55 Risanka — 17.10 Gibanje je vse — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Srečanje med življajo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Günther Piltz-Thomas: Smej se spet — 21.15 Danes ponoči Harald — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Broadwayska uspavanka — 12.00 III. svetovno prvenstvo za gibalno ovirane — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Stari Hlapon — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Fauna iberica — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.10 Sled ob reki — 22.20 šport — 22.50 Poročila.

TOREK, 6. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Pust — 12.00 Lisica in zajec — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Alpe-Jadrán magazin — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Povratek — 21.50 Jakob in Adela — 23.05 Poročila.

SREDA, 7. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.20 Grenka strd — 11.15 Florjan, prijatelj živali — 12.00 Prišklenjen — 13.00 Uredništvo — 17.00 Zimski kozuh — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tiroleske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Povratek — 21.50 Zrcalne slike — 22.05 Družba z omejenim zaupanjem — 23.05 Poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 2. 3.: 8.50 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Jazz na ekranu — 17.55 Modro polje, mladinska nanizanka — 18.25 Obzorik ljubljanskega območja — 18.40 Turizem — možnost in priložnost: Turizem — velika samopostrežna trgovina — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nočoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naselbinska kultura na slovenskem — 20.35 Ne prezrite — 20.50 Ura z Agatho Cristie, nanizanka — 21.40 Dnevnik — 21.55 Divje zasledovanje, film.

SOBOTA, 3. 3.: 8.00 Poročila — 8.05 Slovenske ljudske pravljice — 8.20 Ciciban, dober dan — 8.35 Meseček, otroška serija — 9.05 Glasba za kitara — 9.30 Pred izbira polkica — 9.55 Človek in zemlja: Medved v gojilnem lovišču — 10.20 Poročila — 16.05 Poročila — 16.10 V puščavi in goščavi, mladinska nadaljevanka — 17.00 Košarka — 18.30 Skrivnostni svet Arhurja Clarka: Opiči človek — 19.00 Risanka — 19.24 TV in radio nočoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naše 30. srečanje — 21.30 Zrcalo tedna — 21.50 Vroči milijoni, angleški film — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 4. 3.: 9.30 Poročila — 9.35 Živ žav, otroška malineja — 10.25 Madra polje, mladinska nanizanka — 10.55 Pesem, nadaljevanka — 11.40 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Ljudje in zemlja — 13.00 Poročila — 19.10 Risanka — 19.23 TV in radio nočoj — 19.25 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Igmanci, nadaljevanka — 20.35 Vreme — 21.05 Športni pregled — 21.35 Živeti z naravo, dokumentarna serija — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Meseček, otroška serija — 17.55 Spoznavanje naše naravne dediščine: Od izvirov do izvija ljubljaniče — 18.25 Podravski obzorik — 18.40 Pet minut za rekreacijo — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nočoj — 19.26 — 20.00 Angel, drama — 21.10 Studio 2 — Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 22.10 Dnevnik.

TOREK, 6. 3.: 8.50 TV v šoli — 16.30 Šolska TV: Vesolje — 17.30 Poročila — 17.35 Slovenske ljudske pravljice: O burji — 17.50 Zabavna oddaja — 18.25 Dolenski obzorik — 18.40 Pisani svet: Fadil — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nočoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Življenje in dogodivščine Nicholasa Nicklebija, nadaljevanka — 20.50 Skupno — 21.35 Dnevnik — 21.54 Prepad, češka baletna pantomima.

SREDA, 7. 3.: 8.50 TV v šoli — 18.05 Poročila — 18.10 Ciciban, dober dan: Svetlišni trg — 18.25 Obalno-kraški obzorik — 18.40 Sava — reka, ki življenje daje — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nočoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Prekinjanje — 21.35 Dnevnik — 21.50 Omizje.

ČETRTEK, 8. 3.: 8.50 TV v šoli — 16.45 Šolska TV: Vesolje — 17.45 Poročila — 17.50 Odprava zelenega zmaja — mladinska nadaljevanka — 18.25 Notranjski obzorik — 18.40 Delegatska tribuna — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nočoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.05 Borgljiči, angleška nadaljevanka — 21.55 Dnevnik — 22.10 Naši baletni umetniki.

PETEK, 2. 3.: 4.30 Poročila — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.50 Človek in zdravje — 14.25 Voščila — 15.30 Dogodki in odmevi — 17.00 Studio ob 17.00 — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Pojemo in godemo — 20.00 Zakaj imamo radi...? — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 0.05 Nočni program — glasba — vmes poročila.

SOBOTA, 3. 3.: 4.30 Poročila — 6.20 Rekreacija — 7.25 Dobro jutro, otroci! — 8.05 Pionirski tednik — 11.30 Srečanja republik in pokrajin — 12.10 Voščila, vmes kmetijski

NEDELJA, 4. 3.: 4.30 Poročila — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.50 Človek in zdravje — 14.25 Voščila — 15.30 Dogodki in odmevi — 17.00 Studio ob 17.00 — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Pojemo in godemo — 20.00 Zakaj imamo radi...? — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 0.05 Nočni program — glasba — vmes poročila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški zbori: „Koroška poje“ — nastopajoči zbori.

TOREK, 6. 3.: 9.30 Narodnozabavna glasba — 14.10 Pust.

SREDA, 7. 3.: 14.10 Obzorik — Koroški avtorji — 21.00 Večerna oddaja: Črni cikel.

ČETRTEK, 8. 3.: 14.10 Obzorik — Družinski magazin.

PETEK, 2. 3.: 14.10 Obzorik — Iz kulturnega življenja: Jezovšek in Orff — seminarja SPZ in KZKZ.

SOBOTA, 3. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 4. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 5. 3.: 14.10 Obzorik — K

gost84

17.-22. marca
Celovec

**16. strokovni sejem
gastronomije in turizma**
od sobote 17. marca do četrta 22. marca
dnevno od 9. do 18. ure
Sejmišče - vhod St. Ruprecht Straße

**12. mednarodno tekmovanje mladih kuharjev
z moštvi iz treh držav**

Posebne razstave: Mednarodni bife; trgovinska zbornica (WIFI) za Koroško; pekarna koroškega združenja pekov; vrtnarska razstava „Zeleno v turizmu“ koroških cvetličarjev, drevesnic in vrtnarjev ter koroško-štajerskih pivovarn; center noš in številna zborovanja o turizmu.

Za samostojno Glasbeno šolo

Z napredovanjem Glasbene šole na Koroškem in njenim glasbeno-musičnim šolanjem ne raste samo zahteva po klasičnih skladbah med našo publiko, posredno se dviga tudi kvaliteta zborovskega petja, vrhu tega pa je ta instrumentalna glasba tudi dragocena obogatitev naših prosvetnih društev. To je bilo med drugim povedano 11. februarja na redovalni konferenci Glasbene šole v Železni Kapli, katere so se udeležili glasbeni pedagogi in vodstvo šole.

Znatno se je dvignila tudi raven znanja v primerjavi s prejšnjimi leti, to dokazujejo tudi številni nastopi, na katerih se starši lahko prepričajo o znanju in napredovanju svojih otrok. Pedagoška svetovalca pri Glasbeni šoli profesorja Adič in Lipovnik sta na konferenci govorila o strokovnem delu učiteljev, učitelji sami pa so poročali, da pri pouku v posameznih oddelkih ni bistvenih problemov, manjši problemi nastajajo samo tam, kjer kontakt med učitelji in starši oz. odgovornim človekom v društvu peša. Ugotovili so, da so na splošno pogoji za nemoten in uspešen pouk ugodni in da se je zboljšala povezava med učitelji in starši. To pa je zelo važno, ker postaja snov za višje letnike zahtevnejša, ki zahteva tudi večjo spodbujanje učencev s strani staršev, to velja tudi za glasbeno teorijo.

Sploh so važni zametki prvih let, da se učencev konsekvntno in zavzeto nauči osnovnih prijemov in mnogo vadi ter redno obiskuje nauk o glasbi. Pri tem pa je važen pristop pedagoga, ki je neke vrste mentor učenca.

Naša največja želja je ta, da se iz teh učencev izcimijo bodoči lastni pedagoški kader.

Naša največja želja je ta, da se iz teh učencev v bodoče izcimijo lastni pedagoški kader, ki bo glesbeno izobrazil nadaljnji naraščaj. Za Glasbeno šolo, ki je hitro dobila pomembno mesto v kulturnem ustvarjanju koroških Slovencev, je primarna skrb, da se čimprej osamosvoji. V pripravi so pravila za „Društvo Glasbena šola“, katerega ustanovitev

nameravamo izvesti predvidoma pred pričetkom naslednjega šolskega leta. Potem pričakujemo tako od zvezne kot deželne vlade znatno finančno podporo, ki je v vseh zadnjih letih izostala. Prošnje, ki smo jih naslovili na obe vladi so bile kratkomašno ignorirane in niso našle posluha. Če govorimo o enakopravnosti naših otrok, to pomeni, da mora biti naša Glasbena šola deležna tiste podpore, ki ji pristojni po njeni uspešni dejavnosti in ravni glasbenega šolanja otrok.

Pripravljamo se tudi na II. srečanje glasbene mladine treh dežel (iz Benečije-Julijske krajine, Slovenije in Koroške), ki bo 12. aprila v javnem studiu Koroškega radia. 16. maja pa bo v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu koncert, kjer bodo učenci vseh podružnic Glasbene šole dali pregled svojega delovanja.

Lani jeseni je Glasbena šola pričela že s šestimi letniki. Trenutno obiskuje Glasbeno šolo na Koroškem 200 učencev. Za uresničevanje letnega programa potrebujemo 25 učnih moči. Poučujemo v 12 oddelkih, ki imajo sedeže od Loč nad Baškim jezerom tja do Pliberka.

Jože Mečina

član kuratorija za Glasbeno šolo

**Iščemo tajnika ali tajnico,
praksa zaželena. Prijave na
odvetniško pisarno
Valentin Kaki, 8.-Mai-Str. 20,
9020 Celovec,
el.: 0 42 22 / 56 8 20.**

Menjava denarja

Stanje v četrtek 1. marca 1984

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.10 šil.
Za 100 lir plačate	1.19 šil.
Za 100 mark dobite	696.00 šil.
Za 100 mark plačate	712.30 šil.

BOROVLJE:

Proračun in kanalizacija

Z glasovi vseh občinskih odborov je bil v torek sprejet v Borovljah proračun za leto 1984. 127,9 milijona šilingov je predvidenih za dohodke in izdatke. V okviru tega predvideva izredni proračun tudi 21,5 milijona šil. za izgradnjo kanalizacije, katere se s svojimi podpisi upira skoraj tisoč boroveljskih občanov, združenih v boroveljski ljudski iniciativi.

Vendar so na tej seji le malo govorili o kanalizaciji. Le odbornik KPA je iz svojega soglasja za proračun izvil kanalizacijo in zahteval naj se občinski svet najprej zedini s prebivalstvom preden se gradi naprej. Župan Anton Woschitz je v svojem poročilu Boroveljčanom zagotovil, da bo občini uspelo znižati pristojbine za kanalizacijo za kakih 25%. To se pravi, da se zniža prispevek na enoto (100 m²) od 3400 na 2.600 šilingov. Zanimiva je tudi ugotovitev, da si zastopniki iniciative pred občinsko sejo niso ogledali proračunskih sredstev za

Djekše

Letni obračun 1983 naj bi bil v ospredju zadnje občinske seje na Djekšah. Pa ni bilo tako. Razprava o 11 milijonih, ki so jih porabili lani, je bila hitro končana. Nato pa so se morali baviti s poročilom kontrolnega odbora. Odbornik EL Filip Warasch je v tem odkril neverjetne pomanjkljivosti. Občina je v škodo drugim občanom zelo širokogrudna: tako so opomnili neko gostilničarko kar 11-krat, naj plača davek za pijačo, vendar tega ni storila. S tem daje občina pravzaprav nekemu kredit, potem pa npr. pri gradnjah cest primanjkuje denarja. Zato je občinski odbor z večino kritiziral upravo občine, odgovornost nosi župan Travnik.

kanalizacijo. Hkrati pa so svobodnjaški občinski odborniki s svojo podporo za proračun prišli v nasprotje z lastnim strankinim vodstvom, ki podpira ljudsko iniciativo.

V ponedeljek zvečer so se zbrali v Borovljah volilci Volilne skupnosti Borovlje, da so se s slovenskim občinskim odbornikom Feliksom Wieserjem in z zastopnikoma Kluba slovenskih občinskih odbornikov, Sommereggerjem in Waraschom, posvetovali o zadržanju Volilne skupnosti do perečih občinskih vprašanj, tudi do kanalizacije. V izbrni diskusiji so se navzoči izrekli načelno za vse ukrepe, ki koristijo zaščiti okolja. Oglasili pa so se tudi občani, ki so po vseh predpisih zgradili greznice in sedaj finančno niso več v stanju nositi stroškov za kanalizacijo. V posebni izjavi ugotavljajo, da je kanalizacija načrtovana preobširno, občinskega odbornika Wieserja pa volilci obvezujejo, da se z vso odločnostjo zavzame za to, da občina socialno šibkim (rentnikom, ki dobivajo najnižjo pokojnino, brezposelnim, družinam z več otroki itd.) občutno pusti cena za priključek in tudi obratne stroške. V izjavi je tudi rečeno, da nekateri skušajo izrabiti ljudsko iniciativo v strankarsko-politične in druge namene in da ne vidijo razloga, da se Volilna skupnost priključi idejam in ciljem katerikoli stranki ali iniciativi.

Iščemo
PRODAJALCA
s prakso za mesni oddelek
Zadruga Pliberk
tel. (0 42 35) 20 39

Dve zmagi Wiegeleta v ZDA

Za časa olimpijskih iger v Sarajevu je tekmoval Zahomčan Franci Wiegele v Združenih državah Amerike in dvakrat zmagal pred 6.000 gledalci na mednarodnih tekmah na katerih so sodelovali športniki iz Norveške, ZDA in Avstrije. 11. februarja je v Westby (Wisconsin) zmagal v tekmi za Old Stile Cup in dosegel nov rekord skakalnice s 114 m. **Rezultat:** 1. Franci Wiegele (A) 109,5/106 m, 206 točk; 2. Cane

Palmer (ZDA) 102/104 m, 190,7; 3. Adi Hirner (A) 175,1 točke.

Teden navrh se je uveljavil v Binemountain (na meji med državama Wisconsin in Michigan), kjer je bila tekma „Budweiser International Ski-Jumping“. Zmagal je s tem rezultatom: Franci Wiegele 113/113,5 m, 220,5 točke; 2. Stolzechner (ZDA) 104/110, 198,5; 4. Adi Hirner 104/103 m, 188,2; 5. Richard Schallert (A) 100/109,5, 186,7.

Dobri rezultati Erata

Konec minulega tedna so bile v Franciji tri skakalne prireditve tekmovalcev iz Francije, Češkoslovaške, Norveške, Španije, Švice, ZRN in Avstrije. Na vseh treh se je Pavel Erat iz Zahomca zelo dobro uvrstil.

24. februarja je zmagal na tekmi v Chamonixju. V Saint Nizoiru blizu Grenobla je bila dan navrh tekma, ki šteje za evropski pokal na veliki olimpijski skakalnici. Prvi je bil Rai-

mund Resch (A) 114/111,5, 219,5 točke; 3. Alfred Groyer (A) 113,5/106, 211,1; 5. Pavel Erat (A) 114,5/104,5, 208,4.

Na isti skakalnici je bila 26. februarja še druga tekma za evropski pokal, na kateri je zmagal Francoz Gerard Collin (112,5/113,5 m, 220,7). Drugi je bil Raimund Resch (A) 114/110 m, 217,9, tretji pa spet Pavel Erat s 198,5/114,5 (spet najdaljši skok), 215,5.

Tekma za avstrijski pokal v Zahomcu

Mnogo pohvale so minulo nedeljo prejeli organizatorji ŠD Zahomc za izvedbo smučarske skakalne prireditve za avstrijski pokal. Kljub možnim padavinam so najprej v soboto potem pa še v nedeljo s pomočjo sovaščanov in deloma tudi tekmovalcev brezhibno organizirali tekmo šolarjev I na 30 m skakalnici in šolarjev II ter mladincev na 60 m skakalnici. 99 tekmovalcev iz vseh zveznih dežel se je udeležilo tekme.

Najboljši dneva je bil koroški mladinec Bernhard Winkler, najboljša Zahomčana pa sta bila Norbert Mörtl (4. mladinec) in Hannes Frank (4. šolarji I).

Rezultati:

Solarji I: 1. R. Stadelmann (Predarlška) 36,5/37, 194,5; 2. H. Kuttin (K) 37/35,5, 191,8; 4. Hannes Frank (K) 35/35, 178,6; 10. Herwig Millonig 33,5/32,5, 170; 12. Zwitter Janko 162,7; 15. Peter Rausch 155,6; 25. Christian Moser 124,6; 26. Christopher Knes 122,9 (vsi Zahomec).

Solarji II: 1. Schuster Werner (Predarlška) 54/52,5, 181; 31. Martin Wiegele (Zahomec) 106,7.

Mladinci: 1. Bernhard Winkler (K) 55,5/54, 191,1; 2. Uwe Steinberger (S) 191,0; 3. Helmut Settari (T) 188,4; 4. Norbert Mörtl (Zahomec), najboljši po prvem skoku 56/53, 186,2; 23. Mihi Truppe 158,4; 24. Christoph Müller 156,6; 29. Robert Kaiser 150 (vsi ŠD Zahomec).

Zimski pohod „Arihova peč“ spet vabi

V nedeljo 4. marca se bo že šestič odvijal na Čemernici ob vznožju severnega pobočja Gračenice smučarski tek in planinski pohod na planino Bleščečo. Obe prireditvi, ki sta združeni v eno, imenovano „Arihova peč“, sta prirejeni v spomin na osem žrtev pod Arihovo pečjo meseca februarja leta 1945.

Takrat je bila huda zima in globok sneg. Pod Arihovo pečjo je bil partizanski bunker, v katerem se je stiskala večja skupina partizanov. Nekdo je bunker izdal in tako je prihremela nacistična policija z domačimi izdajalci in napadla nič hudega sluteče partizane. Po prvih streljih so se partizani pognali iz bunkerja, kjer jih je sprejela toča svinčenk. Padle borce so zavlekli v dolino in jih „razstavili“ ob cesti med Šentjakobom in Šentpetrom z namenom, da bi ustrašovali domače prebivalstvo, da ne bi več podpiralo partizane.

V spomin na ta gnusni dogodek

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec in Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu vsako leto ob tem času prirejajo spominke pohode imenovane „Arihova peč“. Start in cilj za obe prireditvi — smučarje in pohodnike — je pri Polancu na Čemernici. Pot pohodnikov se odvija od Polanca do nekdanjega bunkerja, na katerega danes opominja lesen križ. Od tam vodi steza strmo navzgor (kovinska vrvi) do platoja ob vznožju 100-metrskse navpične severne stene Arihove peči in zahodno tik mimo stene po Strmecu v serpenti-

nah strmo navzgor do Škrbine, (najnižje točke med Arihovo pečjo in Humom) kjer dosežemo spet bolj raven svet in smo praktično že na območju Bleščeče. Od Škrbine je samo kakih 5 minut na vrh Arihove peči (1054 m), kjer je na izredno razglednem mestu tik nad prepadom lovska koč. K tej koči pot ni obvezna, pač pa od Škrbine na desno skozi gozd na planino v slovensko planinsko postojanko „Koča nad Arihovo pečjo“, kjer se nahaja plošča v spomin osmih žrtev pod Arihovo pečjo. V koči dobi vsak pohodnik čaj in kontrolni žig. S planine nadaljujemo pot proti zahodu navzdol v smeri proti naselju Kopanje. Pri Resmanovi lovski koči (drugi kontrolni žig), pot ostro zavije nazaj proti vzhodu pod severno pobočje Huma do vznožja Arihove peči, kjer se steza pridruži poti, ki vodi z Bleščeče na Čemernico (glej zemljevid!).

Pot pohodnikov je pokrajinsko izredno lepa in pestra ter dolga okrog 10 km, z višinsko razliko dobrih 300 metrov. Ker je letos veliko snega je pač treba imeti temu primerno obutev. Pohodnikom priporočamo, da se „oborožijo“ s smučarskimi palicami, ker je tako napredovanje le nekoliko lažje. Kdor se iz katerekoli vzroka ne udeleži teka ali pohoda, pa ima na Čemernici lepo priložnost — do tja se pripelje po asfaltni cesti — da navija za tekače, ki se bodo pomerili med seboj, da opazuje veliko kolono planincev, ki se vije proti Bleščeči in da se udeleži spominke proslave. Skratka pri Polancu na Čemernici bo v nedeljo prizorišče privlačnih dejavnosti, ki bi jih bilo škoda zmutiti.

V globokem snegu so se naše planinke in planinci prebijali proti Bleščeči